

RESSÓ

DE CAMPOS

Molts d'anys!

RESSÒ

Revista mensual
ANY 1
Desembre 1988. Núm. 5

Edita: Obra Cultural Balear de Campos
Informació i correspondència:
Apartat de Correus núm. 40 - Campos

Coordinador: Joan Adrover i Mascaró
Coordinador fotografia: Fotos Vidal

Col·laboradors:

Pere Adrover
Miquel Adrover i Montserrat
Miquel Adrover i Mascaró
Xesc Adrover
Damià Andreu Verger
Toni Amengual
Sebastiana Ballester
Tomeu Barceló
Francesc Blasco
Tomeu Burguera
Pilar Cerezuela
Sebastià Covas
Joan d'es Cafè
Damià Huguet
Joan Juan Pons
Clementina Kokkelink
Josep Lladó
Jaume Lladó
Cosme Mas
Magdalena Mas
Julià Mascaró
Joan Montserrat
Miquel Monserrat
Pere Ollers
Magdalena Rigo
Miquel Roig
Antònia Serra
Antònia Sitjar
Núria Vives
Col·laboració especial de:
Bartomeu Colom, professor de la U.I.B.

Foto Portada: Damià Prohens (Foto Vidal)

Subscripció: 1.900 ptes. anuals
Peus d'aquest exemplar: 175 ptes.

Depòsit legal: PM.951-1.988

Imprimeix: Informacions Llevant, S.A.
Tel. 55 03 28

L'equip de Ressò vol posar de manifest, una vegada més, que només s'expressa la seva opinió als articles signats per la Redacció i per l'Editorial. Els altres són d'exclusiva responsabilitat dels autors, que exerceixen el dret constitucional de la llibertat d'expressió mitjançant la Revista Ressò.

	Pàgs.
*Editorial.....	3
*Avanç del número 6.....	3

LOCAL

*Lletres a la Tieta.....	4
*Cartes dels lectors.....	5
*Notícies de la Sala.....	6
*Eleccions als dos col·legis.....	7
*Nous noms per als carrers de Campos.....	8
*25 anys Benzinera (1963-1988).....	9
*Pel seu nom els coneixereu.....	10
*Notes d'Església.....	11

OPINIÓ

*Deu anys després.....	12
*Els signes i els símbols.....	12
*Batec.....	13

CULTURA

*Noms als carrers.....	13
------------------------	----

SALUT

*Deixar de fumar (2ª part).....	15
---------------------------------	----

Ull!.....	16
-----------	----

INVESTIGACIÓ

*La grip del 1918 a Mallorca (1ª part).....	18
---	----

*Call Vermell Ràdio.....	20
*Demografia.....	21
*Fe d'errades.....	21
*Nota d'aclariment sobre llei d'aigües.....	22
*Concurs.....	22
*Fent una volta per la vila.....	23
*Davall el sol i la lluna.....	25
*Una pujada a Lluc amb bicicleta.....	26
*Sopa de lletres.....	27
*Pàgina infantil.....	27
*Pla focal.....	28

ESPORTS

*Atletisme, Escacs, Radioaficionats.....	29
--	----

MISCEL·LÀNIA

*Any nou, reinors neves.....	30
------------------------------	----

Si, segons pareix, l'Ajuntament de Campos fa comptes de tirar endavant la normalització dels noms dels carrers de la vila, com ja ho va començar a fer anys enrera, sense que el procés es completés, convendrà informar sobre les raons del canvis que s'hagin d'introduir. Serà molt natural que qui s'interessi per aquesta qüestió hi digui la seva: tota aportació pot ésser enriquidora i ha d'ésser benveneguda. Les modificacions no s'han d'introduir de copdescuit, com si es fessin d'amagat.

Podrà haver-hi pros i contres, raons oposades que caldrà prendre en consideració.

Ara, no trobam vàlida la raó de la rutina, la raó del «així ho hem trobat i així ho hem de deixar», «així ho volem perquè així ho hem vist sempre».

No fa gaire anys, un diari de Mallorca publicava un article

sobre una exposició de material agrícola, la primera de la nostra història, que a la darrereria del segle passat hi havia hagut a Ciutat. El comentarista es mostrava descoratjat davant els comentaris que sentia quan els pagesos veien els primers models d'arades de rodes (llavors només coneixien les arades de fusta): ells ja trobaven que podien ésser unes eines convenients, però no volien canviar les arades antigues per les modernes. La raó: «així ho hem trobat i així ho hem de deixar». I ara fa un segle, el periodista es desesperava...

Mallorca ha fet una evolució immensa, aquests vint-i-cinc anys darrers. L'inmobilitisme que molts trobaven propi dels mallorquins ha desaparegut...en part.

Seria trist que aquest immobilitisme quasi totalment desaparegut aflorés en el tema de la normalització dels noms dels carrers.

LLEGIU EN EL PRÓXIM NÚMERO DE RESSÒ

Reportatge: **La caça a Campos**

Campos '88: **resum dels fets més importants de l'any qua acabam**

El Personatge del mes: **entrevista a un campaner que dugui o hagi duit a terme una tasca professional rellevant fora del nostre poble**

La grip de l'any 1918 a Campos

i moltes altres coses, a més de les seccions habituals. A mitjan gener trobaràs **RESSÒ** als següents punts de venda:

Autoservei **ES CAMPANAR**
Bar **LA TORRE**
Impremta **ADROVER**
Forn de **CAN PERE**
Autoservei **CAN VERDERA**
CA S'ESPARTER
Estanc de **CAN MITXO**
Granja **SES VOLTES**
Botiga **CAN SION**
Estanc de **CAS MOSSET**
Bar **TURISME**
Autoservei **ANTÒNIA ROIG**
Estanc **CAN POMARET**
Es **REBOST**
Merceria **CA NA MONGETA**
Magatzem **CA N'OLIVERET**
Foto **VIDAL**
Forn **CAN SBERT**
Botiga **ADROVER**

Lletres a la tieta

Benvolguda tieta; en dies tan senyalsats, com són ara els nadalecs, és quan més enyoram aquelles persones estimades i que, per raons qui sap quines, no són al nostre costat, ens serveix de conhort, però, saber que gaudeixen de bona salut i tenc entès que la vostra és immillorable.

Ens acostam a Nadal i Cap d'Any. Són dies amb una significació especial; tothom té qualche cosa per celebrar, creients i no creients, joves i no tan joves, fadrins i casats, mascles i femelles: TOTHOM, però vaja, no és la meua intenció parlar-vos de les festes; crec que hi ha diferents maneres de concebre-les, i a més, d'un any a l'altre poques coses hi ha noves, és el de sempre: felicitacions, dècims, torró, cava, indiots, somnis, paneres, coques, bauxa, matines, dinars i sopars infinits...

Un fet, tieta, que sí voldria destacar és la reflexió que solem dur a terme aquests dies. A l'hora d'acabar l'any sempre hi ha un moment per pensar en tot allò que hem fet, en tot el que hem deixat de fer, en el que hauríem pogut fer millor, en les esgarrades i en els encerts en definitiva. De tot això en surt un projecte, immillorable diria, per l'any vinent, encara que, amb les primeres escalfors de l'estiu és com si el caparrot se'ns assecàs i llavors el projecte quasi mai passa de ser això: un projecte.

Bé, és clar que no vull fotre-us la potranca amb pseudo-filosofades barates i per això el millor és anar per feina, idò som-hi!

Sembla tieta que mai no podré enviar-vos unes lletres sense males notícies, a vegades quasi increïbles, però és la trista realitat, i així ho hem d'acceptar.

Pensareu que som caparrot, tal volta sia veritat, però és que això de la normalització no arriba a la vila, sents parlar de cosetes, però res, brams d'ase. No vull ser plom, ni pens que sia la cosa més important que hi ha per fer, però és una de tantes. No us sembla que una persona que estima UN POBLE l'ha d'estimar tot ell? Jo no podria dir estim les mans de la tieta, o la cara de la tieta. Jo estim la tieta i prou.

Estim Campos tieta! però no tots els campaners. Som incapaç d'estimar aquells que maten els cans amb trossos de carn enverinada, ni els que passen el temps matant llebres dins tancats d'altri, i això pel simple fet de matar (ni es molesten en recollir-les), ni puc estimar uns babaus obstinats en no deixar-nos dormir.

Bé tieta, ja n'hi ha prou, em comprometo a no contar-vos pus coses tristes (per avui) a partir d'aquesta línia. Per això us en vull contar una de fresca, o calenta segons es miri: enguany he pogut comprovar com una tradició que gairebé creia esvaïda comença a recuperar-se, em refresc als foguerons de les matances.

Una vegada acabada la tasca, i després de recuperar forces amb un bon plat d'arròs i algunes pilotes, les flamarades dels brots secs de taparera tornaren a enlairar-se!

No havia viscut mai un moment com aquest! n'havia sentit parlar moltes vegades i, fins i tot, em sabia greu no haver nascut abans, i ara, a la fi puc dir que he participat en una revetlla de matances.

Quan el cafè encara feia fum i al temps que esplugàvem les clovelles d'ametlla, cercant algun bessó per remullar, els al.lotons començaren a donar càstig: volien foc!

L'amo s'aixecà, i llavors, amb un d'aquells troncs que hores abans havien escalfat la caldera, encengué el caramull de brancatge. Al damunt de tot, l'estaquiro, que tot l'estiu havia servat les tomàtiques dels aucells, i que ara, i ressec pel sol, esdevindria cendra.

Per un moment vaig recordar tot allò que tantes vegades m'havíeu contat, però era un moment tan intens que volia viure'l de debò.

FOTO: MIQUEL PROHENS (Foto VIDAL)

La gent, a poc a poc, i a mesura que les flamarades minvaven, s'hi anà acostant, i llavors algunes cançons, alguns acudits i xerrameca, molta xerrameca.

Algunes de les coses que allà contaren us les vull fer arribar. La primera serveix per deixar ben clar que la vivor dels campaners és fora mida.

Ho contà un pescador de canya, entre glopet i glopet de rebentat.

«Un vespre vaig anar a pescar (diuen que a la nit poden fer-se bones pescades). Era una nit molt fosca (fora lluna) i amb un fred que pelava».

Contà, aquell home, que va posar pasteta a l'ham, i una vegada ben grumejada la pesquera, a l'aigua s'ha dit! Quan va fer una hora que pescava, i encara no n'havia tret ni un, va pensar en deixar-ho anar. Renegava d'aquells que s'asseguraven que aquest era un bon mètode. Però llavors, quan encenia una cigarreta, va pensar que era impossible que a les fosques els peixos poguessin veure l'ham, què fa? idò el més senzill del món: agafa la pila, la fot dins una bossa de plàstic, la ferma ben fermada, la penja un pam per damunt l'ham i cap a dins mar. Poden creure, tieta, que en va treure més que no en volia de salpes, a ca seva encara en mengen i en menjaren tots els del carrer.

L'altra és una notícia d'aquelles que fa anys esperam: dia 28 del present mes, el conegut cine de Campos, PARÍS CINEMA, tornarà a obrir les portes, una re-inauguració força desitjada i que sens dubte en sorprendrà més d'un.

La pel·lícula escollida per tan significatiu moment, és una de les que darrerament ha alçat més espurnes en el cinema mundial: «La darrera temptació de Crist».

Res més, tieta, m'acomiat desitjant-vos un bon Nadal i Cap d'Any. Una besada molt forta i fins l'any que ve.

Molts d'anys

P.D. (Tieta, direu als Reis que enguany he fet molta bonda.)

Cartes dels lectors

Vaig llegir les NOTES D'ESGLÉSIA al nº 4 de Ressò i voldria que em publi-queu uns comentaris sobre aquest tema tan apassionat que és la pregària. No estic d'acord amb un parell de punts d'aquest escrit, perquè crec que lo perillós de qualsevol de les formes d'acostar-se a la divinitat no són les tècniques que s'emprin, sinó la discriminació sectària que es fa tant dins l'església catòlica, com dins la majoria de religions que pensen i proclamen posseir el monopoli per poder realitzar l'esperit humà. Aquest sectarisme és molt perillós perquè crea una dependència que moltes vegades ens allunya del sentit autèntic de la realitat espiritual. Pensem que tots els grans homes que han marcat una passa important dins qualsevol moviment espiritual han, com a mínim, renovat el sistema i molts l'han esfondrat totalment per tornar-lo aixecar des de baix amb la immensa força de l'experiència pròpia.

Qualcú va dir que hi podria haver tantes religions com persones. Però és cert que ens hauríem d'esforçar tots en crear i sintetitzar sistemes i formes de realització. En el fons lo important no és sectaritzar i descobrir quina és la millor manera de ser millor cristià o millor musulmà, sinó més bé mirar de quina manera va millor a cadascú realitzar la seva pròpia espiritualitat.

No crec que unes persones hagin de donar vida a un sistema establert, sinó que aquest sistema ha de saber-se adap-

tar a les necessitats pròpies de cada persona.

Pel que fa a la manera d'enfocar la pregària no veig cap motiu perquè la pregària no hagi de ser una cosa passiva, ja que és essencialment el fet de confiar il·limitadament en Déu que obliga a adoptar una actitud passiva. (Només obrint el cor i convertint-te en un instrument dins les mans de Déu pots realitzar la seva obra).

Mai podrà realitzar-se l'obra divina si adoptam una actitud interiorment activa, perquè sempre serà fruit de l'egoïsme. Qualcú va comparar l'esperit humà amb l'esposa, que sempre ha d'estar disposada a ser inundada per la força lluminosa de l'espòs, «Déu».

He volgut criticar constructivament i incitar aquests grups d'oració a que cerquin la vertadera dimensió del propi esperit i no limitar-se exclusivament a tècniques i preceptes morals que no crec que tinguin res a veure amb l'esperit que un dia ens va transmetre el nostre fundador «Jesús».

M.M.

Aquests cans que embruten les voreres...

Sr. Director:

Som una campanera que visc per la

part de la plaça dels Tres Molins i vull protestar per tota aquesta brutor que cans i cusses deixen per damunt les voreres dels nostres carrers. Me n'he informat i sé que hi ha una llei de fa molts d'anys que prohibeix totalment que els cans vagin a lloure pel carrer. Els responsables de fer complir aquesta llei són el batle i el manescal titular. Jo els deman que vagin per la llei i per ventura no hauré de fregar tantes vegades les merdes i les pixarades de davant ca nostra.

Gràcies per publicar-me aquest escrit.

M.S.A.

Al núm. 1 de RESSÒ vaig llegir que el batle deia que els afectats per les obres de canalització de la xarxa d'aigua potable tenien dret a indemnitzacions. En concret va dir: «Hi ha dret a rebre indemnitzacions. Ara està en estudi com s'han de distribuir».

Jo voldria demanar al Sr. Batle si, després de 4 mesos d'haver fet aquestes declaracions, ja pot concretar més com es repartiran les indemnitzacions i la seva quantia. Jo som un hortolà que vaig tenir tres quarterades d'alfalç sense poder regar més de dos mesos perquè la síquia que em varen obrir (sense demanar-me cap permís) em xapava el tros per la meitat. Crec que com jo n'hi ha molts que esperen veure fets i no únicament declaracions escrites del Sr. Guillem Mas.

Salut!

Un pagès campaner.

L'Ajuntament aprovà els Plans Parciais de Son Durí i Es Turó de Sa Vinyola

En el darrer Plenari, que va tenir lloc dia 17 de novembre a les 20 hores en sessió extraordinària, es varen llegir per ordre de presidència una sèrie de comunicats que són d'interès per a la vila de Campos.

En primer lloc, es va comunicar l'autorització d'instal·lacions d'interès social en sòl no urbanitzable, acordada per la Comissió d'Urbanisme de les Balears el passat 7 de novembre. Aquestes instal·lacions es refereixen a la construcció d'un camp de golf i serveis annexos a Es Turó de Sa Vinyola. En relació amb aquest tema es va llegir una instància presentada per en Bartomeu Miralles Manresa, administrador de «Zarpimi S.A.» (l'empresa promotora del camp de golf), on demana a la Sala que part de l'aigua reciclada a la futura depuradora de Sa Ràpita serveixi per regar

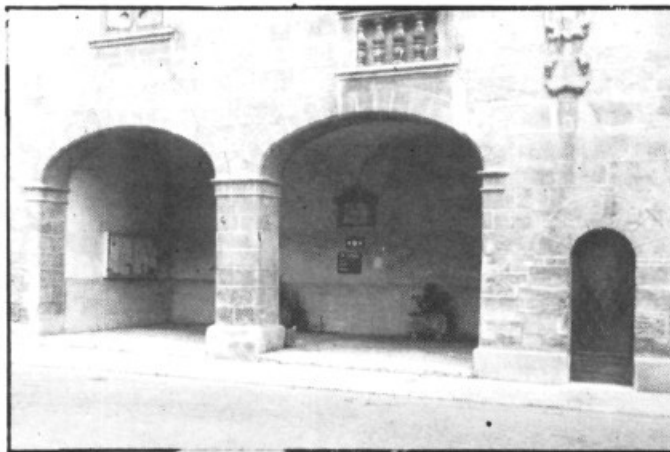

FOTO: DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

el camp de golf; a canvi «Zarpimi S.A.» ofereix al municipi la utilització de les aigües d'un pou de Sa Vinyola per a ús dels habitants de Sa Ràpita.

Destacable és també l'acord, per unanimitat, de l'Ajuntament d'aprovar provisionalment els plans parcials d'urbanització de Son Durí i

Es Turó de Sa Vinyola, els quals després d'haver estat exposats a informació pública no han tingut cap al·legació, per la qual cosa, i després d'haver rebut els informes dels organismes competents, l'Ajuntament ha decidit enviar els corresponents expedients a la Comissió d'Urbanisme de Ba-

lears per a la seva aprovació definitiva.

També es va comunicar la subvenció rebuda del «Ministerio de Educación y Ciencia» de 8 milions de pessetes, relatives a les obres de reforma parcial del Camp d'Aprenentatge del Palmer i del Col·legi Públic. El Ministeri va posar la condició que aquestes obres han d'estar acabades abans de dia 31 de desembre, per la qual cosa es va decidir recórrer a la contractació directa i adjudicar l'obra a l'empresa de n'Antoni Garcias Mesquida.

Finalment, la Corporació es manifesta assabentada de l'escrit de l'Associació de la 3ª Edat de Campos agraint la seva col·laboració en la celebració de les Jornades Socio-Culturals Recreatives de la Comarca de Migjorn.

Redacció

Coses que passen

*La nit del dimecres, dia 30 de novembre al dijous, es va tornar repetir una acció violenta i salvatge al nostre poble: a un hort on no hi viuen, prop de la Residència per gent major, qualcú no va tenir més feines que calar foc a la palla de dins una bovera i obrir el colomer, fent fugir els coloms. Els amos es queixaven de la poca vigilància municipal que hi ha a la nit. És tan difícil fer rondes de vigilància cada hora? O és que les que es fan no es fan així com toca?

*A la zona del Carrer Costa i Llobera han fet net de cans. Una dotzena d'animals ha estat enverinada per qualcú que va tenir molta sort de no enverinar cap infant, perquè el verí —probablement la perillosíssima estricteina— havia estat

escampada pel carrer. Unes dones veieren un ca menjar carn frita deixada dins un pot damunt una vorera. Al cap de pocs minuts l'animal va caure rodó. Sense entrar a analitzar si els cans molestaven qualque veïnat, pensam que el qui va deixar menjar enverinat no es degué imaginar que també qualque nin hauria pogut tocar i dur-se'n a la boca aquell menjar emmetzinat.

*També de la zona de Ses Forques ens han arribat protestes de veïnats d'aquells carrers que ja estan farts dels cotxes que fan autèntiques proves de qui corre més i fent més renou. Es veu que aquests joves conductors deuen tenir unes antenes especials que detecten la presència dels nostres municipals a distància...

*Els nins i les nines dels nostres col·legis reben llet de franc d'una central lletera. Això està molt bé. Però qualcú ens ha fet fixar en que aquesta llet duu un conservant (E-450) que, segons una guia de conservants que hem consultat «pot produir descalcificacions als infants». On són les autoritats sanitàries? Voldríem que, abans de sortir el pròxim número de **RESSO**, aquestes autoritats haguessin donat una explicació a aquest fet, en principi gens beneficiós per als nostres infants.

RESSO haurà d'obrir una nova secció per tenir-vos al corrent dels robatoris de cada mes, així com fan els periòdics de Ciutat. Ho haurem de tornar

repetir: no passa cap setmana sense que a qualque casa de Campos (tant dins la vila com a foravila) entrin a robar. La segona setmana d'aquest mes ha tocat a la cafeteria ES VICI i a una obra que fan a foravila. No hi han valgut ni les alarmes ni res, se n'han duit el que han volgut. **RESSO** creu que si entre els municipals i la Guàrdia Civil s'organitzàs millor la vigilància nocturna podríem dormir bastant més tranquils.

*No és que en aquest poble només passin coses «negres», però aquest mes totes les notícies ens han sortit d'aquest color. Resumint: falla la vigilància municipal i volem saber exactament que és l'E-450 i per què es dona als infants si és ver que els és perillós.

Eleccions als dos col·legis de Campos

Dia 2 d'aquest mes hi ha hagut eleccions als col·legis de Campos per tal de constituir els Consells Escolars respectius. Els resultats de les votacions han estat aquests:

COL·LEGI PÚBLIC «Joan Veny»

Nombre de pares electors: 598

Han fet ús del dret de vot: 170 (28'4 % de participació)

Els candidats han tengut els següents vots:

Miquel Sunyer i Riera.....	93 vots
Bartomeu Mas i Mas	67 vots
Miquela Salvà i Fullana.....	62 vots
Bartomeu Ferrer i Mas	44 vots
Joana Riera i Garcias.....	30 vots

Guillem Bauçà i Ballester.....	22 vots
Guillem Mas i Obrador.....	21 vots
Antoni Obrador i Font.....	21 vots

Francisca Oliver i Alcàzar.....	19 vots
Maria Barceló i Pons	16 vots
Jaume Nicolau i Veny.....	11 vots

Els cinc primers pares entren a formar part del Consell Escolar i els tres que els segueixen queden com a substituïts dels anteriors en els casos que ordena el reglament.

Pel que fa als representants del professorat al Consell Escolar, han estat elegits els següents:

Joan Molina i Puigserver
Francisca Mas i Roig
Catalina Font i Rangel
Margalida Puigserver i Vadell
Jacinta Mas i Rigo
Carme Arbós i Galdon
Antònia Vidal i Garcias
Ana Catalina Urrea i Estelrich

Per part dels alumnes, aquests han estat els més votats i també faran part del Consell Escolar:

Ventura Sunyer i Moranta
Antònia Amengual i Sánchez
Jaume Vidal i Pons

El petit percentatge de participació (28,4%) s'explica perquè a moltes famílies només va votar el pare o la mare, tot i que tenien dret a vot tots dos (el nombre d'electors, 598, agafa pares i mares).

Al col·legi Fra Joan Ballester varen tenir aquests resultats:

ELECCIÓ PARES

Nombre d'electors: 279

Han fet ús del dret de vot: 135 (48,3 % de participació)

Els candidats tengueren els següents vots:

Gabriel Mas i Barceló.....	119 vots
Nadal Riera i Mesquida.....	99 vots
Rafaela Roig i Ginard.....	85 vots
Antoni Prohens i Manresa	71 vots

Andreu Ollers i Obrador	68 vots
Guillem Vanrell i Ballester.....	18 vots

Entren a formar part del Consell Escolar els 4 primers pares.

Per representar el professorat foren elegits:

Jaume Mas i Oliver
Aina Maria Burguera
Antònia Aina Stela
Josep Ollers i Vives

I per part dels alumnes:

Maria Apolònia Bonet i Ballester
Pere Obrador i Garau

Com a representants del personal no docent:
Apolònia Fullana i Moll.

El Bisbat de Mallorca designà directament (mitjançant el Rector de Campos) aquests membres del Consell:

Guillem Vanrell i Ballester
Rafael Pomar i Mas
Joan Escalas i Vidal.

Des de RESSÒ desitjam als nous components dels dos CONSELL DE CENTRE molt d'ànim per tirar endavant la seva tasca.

Nous noms per als carrers de Campos

Tot nucli de població, gran com una ciutat, o petit com una vila, mostra clarament, per poc que sapiguem obrir els ulls i interessar-nos per les coses que veim, la manera com s'ha anat formant a través del temps.

Mirem-ne un exemple que tenim a prop: Ciutat. Si ens hi passejam, trescant per carrers i places (millor si és amb un pla de la ciutat en les mans), hi destriarem fàcilment un nucli antic, fet de carrers la major part estrets, molt atapeït. Hi trobarem els principals monuments antics: esglésies, palaus, etc. Ara, aquest nucli apareix envoltat per lesAVINGudes: poc ens costarà d'endevinar que segueixen el traçat de les murades d'un temps (aquestes murades encara ara es conserven, en part, a la banda de la mar). Allà deçà lesAVINGudes, tota la xarxa urbana és diferent: carrers més amples, il·letes generalment més grans. I és ben segur que, arribats en aquest punt, la curiositat ens empenyerà a interessar-nos per la història de la ciutat en relació amb el desplegament d'aquesta ciutat mateixa. Com així va créixer d'aquesta manera i no d'una altra? Què hauria pogut succeir si a tal època, en lloc d'haver-hi hagut riquesa, hi hagués hagut fam?...

Ara passem, dins Mallorca mateix, a una curta distància, cap al xaloc, i comparem dues viles veïnades: Campos i Santanyí. Sabem que, temps enrrera, la vila de Santanyí era més important que la de Campos. Què més? Santanyí és més a prop de la mar que Campos: doncs, estava més exposada als atacs dels pirates que Campos. Santanyí tenia una murada (encara en roman la Porta Murada). Campos era un lloc

de pas, a banda i banda d'un torrent que seguia (i encara ara segueix: això no ho hem de perdre de vista) el carrer Nòu i va a sortir per la plaça dels Tres Molins, cap a la carretera de la Colònia. No estant enclòs per una murada, el nucli camper es pogué desplegar en carrers més drets i llargs, al contrari del nucli de Santanyí, amb carrers i carrerons més tortuosos i curts.

I així podríem continuar, relacionant la trama actual dels nuclis urbans amb la història. I d'aquí passarem a d'altres aspectes que hi tenen contacte. Vull dir que d'una cosa botarem a una altra... i arribarem, tot d'una, a un punt fonamental: els noms dels carrers. Que en suggereixen, de coses, noms com ara carrer de l'Argenteria, d'Es Vi, d'Es Socarrador, de Ses Misèries, de Sa Galla, d'En Perot Lo Lladre, d'Es Bastaixos, d'Es Call, d'Es Juevert... Això sobretot dins els nuclis antics. A la part nova, els noms són d'un to ben diferent, no tan suggeridors.

Ara, deu anys enrrera, a Ciutat, si hi haguéssim cercat cap placa indicadora que digués «Es Born» (born és el lloc on, a l'Edat Mitjana, feien torneigs i altres jocs), no n'hauríem trobat cap: només hi figurava «Paseo del Generalísimo Franco». La gent, tothom, deien «Es Born» i llegien un nom diferent. A Barcelona debades hauríem cercat La Diagonal: hi hauríem trobat el mateix nom que a Ciutat substituïa Es Born. I així seguint.

Només n'hauríem pogut deduir una cosa: que un govern d'una tendència ben definida, amb uns objectius ben clars, havia pretès esborrar la memò-

ria col·lectiva d'un poble, al mateix temps que li posava constantment davant els ulls uns noms i uns símbols ben carregats d'intencions.

D'exemples semblants en trobarem a tots els països amb governs no democràtics. A la Unió Soviètica, els noms dels carrers repeteixen fins a embarbar els noms dels teòrics i d'altres capparets del marxisme.

Aquesta pràctica, a part de lligar un poble del seu passat, d'esborrar-li, com hem dit, la memòria col·lectiva, provoca la insatisfacció, la reacció i l'odi d'aquella part de població que no combrega amb els principis imposats pel govern del moment. I és segur que, si el signe del govern canvia, «si es gira la truita», els noms dels carrers siguen substituïts per noms de polítics o de fets de signe oposat.

Trobam que una situació tal és absurda. I, de fet, en els països més avançats culturalment i democràticament, s'hi ha imposat el criteri de mantenir els noms tradicionals, tan carregats de significació i tan reveladors de la història de les ciutats i viles.

Això és molt clar en el cas dels nuclis antics. En tractar-se, però, de les eixamples, de les parts noves de les ciutats i de les viles, les coses ja no són tan clares. Una cosa és important, a parer meu: no s'han de posar als carrers noms lligats a la política del moment o recent en la mesura que puguin suscitar l'animadversió d'una part de la població i siguin, d'altra part, un pretext per afirmar i fer evident el predomini polític del moment. Dit amb altres paraules, els noms dels carrers no han de servir mai per «donar-

ne pels ulls a la gent».

Aquesta pràctica que condemnam, a part d'esser motiu de discòrdia, perilla de comportar en haver-hi cap canvi de tendència política, un correlatiu canvi de noms de carrers, en un procés que es pot repetir sovint: una espècie de ball de Sant Vit.

Noms de personatges històrics, polítics i tot, sense cap vinculació amb les contingències polítiques del moment, seran adequats, sobretot quan són part de la història del país: probablement ningú no veurà gens de tendenciositat en el fet d'anomenar un carrer «Carrer del rei En Jaume».

En general, creim, seran adequats, per als carrers nous sense nom tradicional, denominacions relacionades amb valors universals, o bé que recordin els noms antics dels llocs on ara hi ha aquests carrers. Les possibilitats són immenses, tant, que permeten de no haver de recórrer a noms que no suggereixen res. Si un carrer s'anomena «De Ses Forques», tothom trobarà interessant de saber per què duu aquest nom, i altre tant «Es Socarrador». Al contrari, noms com ara «Dato» o «General Goded», a part de tenir una intenció política massa clara, no tenen relació amb la nostra vila. I la solució no serà, evidentment, de substituir «Dato» per «Alcalá Galiano», ni «General Goded» per «Azaña».

La qüestió està oberta. Tothom hi hauria de dir la seva, perquè ens toca de ple.

Redacció

BAR
CA'N XIM
CAFÉ

JAUME FERRER I MAS
REPARACIÓ I VENDA DE MOTOS
Carrer Lepanto, 1 Tel. 65 00 60
CAMPOS

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ
MIQUEL LLADÓ

Avd. La Virgen, s/n - Tel. 65 06 75

25 anys de benzinera

El mes passat va fer 25 anys que es va construir la benzinera de davant la pista.

RESSÒ vos ofereix tres instantànies de la seva trajectòria

*Així anaven
les obres
l'any 1963*

*L'Any 1964 aquest turista
de quatre potes
va voler conèixer
el nostre poble
Obsequi de la
benzinera:
10 litres de Super*

*La benzinera
després de
la reforma
d'enguany*

Vet aquí una de les moltes generacions que durant més de quaranta anys passaren per aquest centre d'ensenyament i d'educació que eren les Escoles del Palmer.

Els habitants del Palmer, molt nombrosos fins fa poc, vivien un poc al marge de la Vila i de la resta de població de Campos i, tant o més que camperers, se sentien veïnats del Palmer. Eren una espècie de gran família. Tots es coneixien molt bé, tenien en comú moltes coses, uns mateixos costums,

una mateixa feina, unes mateixes condicions socials i econòmiques, un mateix caràcter senzill i humil i, fins i tot, sabien organitzar els seus propis balls i les seves pròpies festes.

L'escola va venir a augmentar aquesta unió i cohesió que ja hi havia de molts d'anys enrrera. El fet d'haver anat a escola plegats, a una escola tan singular com aquella i haver rebut una mateixa educació per part d'uns mateixos mestres -generalment excel·lents, dit sia de passada- i a una època

com aquella els fa sentir encara ara un poc parents.

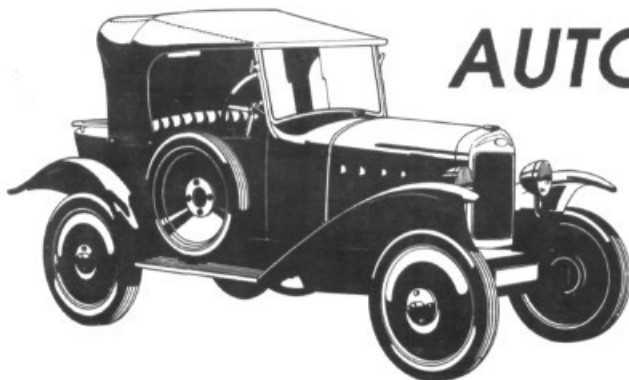
Eren, els d'aquesta foto, anys difícils, molts hi anaren ben poc a escola o només a temporades perquè havien de fer feina i ajudar a ca seva.

Era aquell temps en què els camins no estaven asfaltats i si anant a escola sentien de lluny un cotxe que venia, corrien tot quant podien donar les cames per anar a amagar-se dins un portell i no quedar tapats de pols.

Però qualcun ja tenia bici-

cleta i, per cert, ho sabia aprofitar perquè, un pagant una estampeta i un altre una bolla, el temps de «recreo» no la deixaven estar aturada mai.

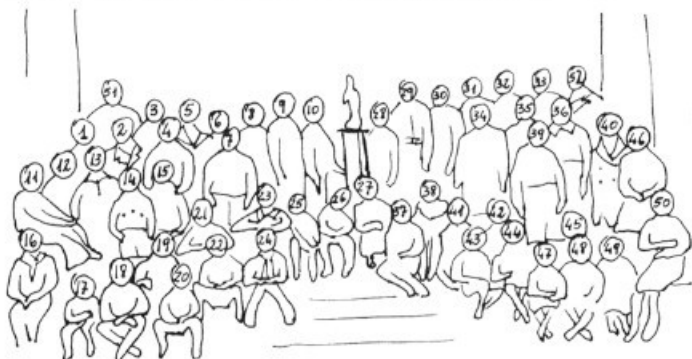
Tot això vist d'ara ja és història. Ha passat mig segle d'ençà d'aquesta fotografia. Molts d'ells ja no hi són. Però generalment ho tenen ben present a la seva memòria i ho recorden amb certa nostàlgia com si fos veritat allò de: «qualsevol temps passat fou millor».

AUTO-ESCOLA COVAS

Antoni Covas i Burguera

Carrer de la Síquia, 72 - Tel. 65 00 81 - CAMPOS (MALLORCA)

Escoles del Palmer devers l'any 1938

- 1.- Cristòfol Barceló «Caga-duros».
- 2.- Simó Bonet Burguera «Marranxa».
- 3.- No identificat.
- 4.- Pere Rigo Ballester «Rita».
- 5.- Antoni Adrover Mesquida «Revellaret».
- 6.- Joan Mas Canet «Perot».
- 7.- Miquel Vicens Mas «Cotxer».
- 8.- Julià Vidal Rosselló «De Sa Barrala».
- 9.- Antoni Salom Moll «De sa cimetera».
- 10.- Joan Oliver «Bril».
- 11.- Jaume Adrover Lladó «D'Es Serral».
- 12.- Joan Roig Ginard «Pitotxo».
- 13.- Gori Mesquida Vidal «de s'agència».
- 14.- Sion Lladó Mesquida «de Son Marge».
- 15.- Antoni Gelabert Lladó «Casesnoves».
- 16.- Rafel Manresa «de Ca Sa Madoneta».
- 17.- Guillem Manresa «de Ca Sa Madoneta».
- 18.- Pere Manresa «de Ca Sa Madoneta».
- 19.- Andreu Roig Ginard «Pitotxo».
- 20.- Miquel Mas «Perot».
- 21.- Antoni Adrover Julià «Canoveta».
- 22.- Sion Lladó «Maiol».
- 23.- Guillem Adrover «Canoveta».
- 24.- Antoni Vicens «Ferrer».
- 25.- Gabriel «Sants».
- 26.- No identificat.
- 27.- Sebastiana Oliver «Bril».
- 28.- Miquela Ballester «Barraler».
- 29.- Magdalena Mascaró «Son Trompa».
- 30.- Margalida Vicens «Bossa».
- 31.- Francisca Mas «Perot».
- 32.- Maria Ballester «Barraler».
- 33.- Maria Canet «Parra».
- 34.- Catalina Garcias «Catlaret» (casada amb «Barato»).
- 35.- Àngela Canet «Parra» (casada amb «Rosseió»).
- 36.- Antònia Puig Oliver «Bestard».
- 37.- Maria Esbert «Marimon».
- 38.- Maria «Xurí».
- 39.- Catalina Salas Terrassa «Rosseió».
- 40.- Margalida Lladonet «Jardins».
- 41.- Apol·lònia Adrover Roser «Bessó» (Casada amb «Fuster Gori»).
- 42.- Catalina Ballester Burguera «Tacó».
- 43.- Catalina Colom Ballester «Son Nofret».
- 44.- Antònia Esbert «Marimon», «Cas Caminer» (Casada amb Marc «Lluco»).
- 45.- Magdalena Puig Oliver «Bestard».
- 46.- Margalida Vadel·l «So n'Amer».
- 47.- Miquela Amer Artigues «Amer».
- 48.- Margalida Adrover «Fred».
- 49.- Sebastiana Adrover Mesquida «Revellaret».
- 50.- Jaumeta Adrover Roser «Bessó» (Casada amb «Banyat»).
- 51.- Mestre: Mossèn Antoni Miró Miró.
- 52.- Mestra: Dª Dolores Miquel.

Notes d'església

La Festa de la Puríssima: una polèmica

Enguany la Festa de la Puríssima ha estat motiu de discussions i tertúlies. Tractar aquest afer és complicat quan nosaltres, com a persones, hi estam mesclats (com a treballadors, com a estudiants, com a empresaris, etc.).

Primer de tot hem de deixar clar que La Puríssima és una Festa històrica i a més una figura important dins la devoció catòlica del nostre poble.

La qüestió s'ha plantejada enguany, 1988, perquè al calendari hi ha una Festa dimarts dia 6 i dia 8, com sempre, és La Puríssima, de tal manera que la setmana resta farcida de Festes, mesclades amb dies feiners, i això suposa, normalment, un problemàtic desenvolupament laboral i escolar de la setmana.

La solució fàcil i parcial d'aquest problema era, pel Govern de l'Estat, canviar una festa i posar-la seguida amb una altra. I així ho va fer canviant el festiu dia 8 a dia 5 de tal manera que restaven 4 dies festius seguits, unes petites vacances, per a alguns.

Davant això, l'Església va protestar i també altres sectors. El Govern va resoldre, un mes abans, de mantenir els dies laborals tal com estaven dia 6 i dia 8, la qual cosa ha trabucat, certament, alguns plans que qualcú ja s'havia fet.

Dur la discussió cap a visions reduccionistes o parcials és fàcil però injust. Aquí s'entremesclen diversos elements.

Primer, un factor jurídic o legal: l'Estat espanyol té l'obligació firmada de posar-se d'acord amb l'Església per determinar les festes religioses. Aquest diàleg no se va produir fins ben tard, quan l'Església ja s'havia pronunciat clarament a favor de la festa de La Puríssima dia 8.

Un segon element és que aquesta Festa està arrelada a molts de llocs d'Espanya i això fa que la Festa se tingui més pròpia i per tant se defensi més, la qual cosa s'ha tingut en compte, finalment, pel Govern.

Però l'element que potser dificultava més una solució bona per a tothom era que l'altra Festa tenia i té un marcat caràcter polític ja que es tractava de commemorar la Constitució espanyola de 1978, encara que aquesta Festa no està gens arrelada.

Vist així pens que la solució final ha estat la més respectuosa amb la importància de les dues Festes, una religiosa i una política.

Tot això me duu a unes breus consideracions sobre les relacions Església-Estat que encara que estiguem en democràcia no acaben de funcionar. L'Església (tots els seus membres) ha de tenir en compte que l'Estat és laic, aconfessional, de forma que no hi pot haver influència directa de l'Església, com a conjunt, cap al Parlament (que és qui fa les lleis i «comanda»). La influència ha de ser dels catòlics, de cada un dins el seu medi o possibilitats (treball, política, estudi, sindicat...). Som els catòlics que hem de defensar dins tots els àmbits i respectuosament i democràticament les idees i els sentiments catòlics. És ben evident que catòlics, i qualificats, ho són també els Bisbes i els preveres i els responsables eclesials.

Aquesta consideració que s'ha tingut envers la Festa de la Puríssima ens obliga més a tots a viure i actuar segons la Fe i a demostrar la nostra maduresa, com a catòlics, dins la societat mallorquina (o espanyola, si ve el cas) d'avui.

S'Esquella

Deu anys després

Dia 6 de Desembre es va celebrar el desè aniversari de la ratificació per part del Poble Espanyol, mitjançant Referèndum, de la Constitució (1). Amb aquesta consulta s'arribava pràcticament a la fi del procediment per a l'elaboració constitucional, que va esser iniciat el 4 de Gener de 1.977 amb l'entrada en vigor de la Llei per a la Reforma Política. Aquest ha estat el primer text constitucional fruit del consens entre totes les forces polítiques; això suposa una ruptura d'una constant dins la història del constitucionalisme espanyol: de les constitucions que han tengut vigència (des de la Constitució de Càdis de 1.812 fins a les Lleis Fonamentals franquistes), hi ha hagut una alternàcia radical entre textos liberals i altres conservadors.

Al marge del judici que es podria formular sobre la redacció definitiva de la Constitució, el cert és que el text va anar millorant-se mitjançant les fases que varen marcar el seu

procés d'elaboració; per una banda els constituents varen tenir present els punts de vista dels experts o juristes de prestigi, i d'altra banda la institució monàrquica es va mantenir escrupolosament al marge en tot moment.

Tot i això hi ha una incògnita referent a l'arrelament de la Constitució del 78 entre els espanyols; recordem que els altres textos constitucionals espanyols no han tengut el suport del Poble, tal i com ha succeït històricament amb altres constitucions estrangeres. Així doncs, la pregunta que cal plantejar-nos és si després de deu anys de vigència la Constitució Espanyola ha assolit la seva fita d'esser un text estable i reconegut. Considerar-la com un text estable no provoca cap problema, esmentant però la polèmica que s'ha plantejat envers alguna dels seus punts, com, per exemple, el Títol VIII, referent a l'organització territorial de l'Estat.

Respecte a la segona qüestió, sembla que hi ha un desconeixement, quasi generalitzat, per part dels espanyols d'allò que representa aquest text constitucional. I és que potser hi ha gent que desconeix que aquesta és la norma fonamental dins el sistema espanyol, i totes les altres normes han de recollir els valors superiors que la Constitució assumeix, que són la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la indivisibilitat de la nació espanyola i la dignitat de la persona humana. A més a més per a garantir el compliment d'aquests principis i la constitucionalitat d'aquestes normes es va preveure l'aparició d'un òrgan de control: el Tribunal Constitucional; mitjançant aquesta institució es determina la declaració d'inconstitucionalitat de les normes, però especialment és important la seva funció en relació al recurs d'emparament constitucional, el qual intenta garantir al màxim el respecte als drets fo-

namentals i llibertats públiques.

Seria interessant aprofundir més dins el contingut de la Constitució; ens trobaríem amb punts on tradicionalment hi ha hagut postures antagòniques i que ara reflecteixen un caire de consens de totes les forces polítiques. Aquest acord, que va sortir per elaborar la Constitució després de 40 anys de dictadura i més de 150 anys d'incomprensió i radicalisme, ha d'afavorir la permanència i aplicabilitat de la pròpia Constitució, i no pensar que això és cosa de política i juristes, sinó considerar que és cosa de tothom.

Maria Ballester i Cardell

Notes:

(1) Constitució Espanyola de 1.978 (B.O.E. DE 29 de Desembre de 1.978)

(2) Llei Orgànica 2/1.972, de 3 d'Octubre, del Tribunal Constitucional (B.O.E. núm. 239, de 5 d'Octubre).

LEONOR MIRÓ ROIG

FRUITS SECS

Vos ofereix, per a festes, aniversaris, i qualsevol altra ocasió, un gran assortiment d'aperitius, fruits secs, llepolies i llegum. Tot a la menuda amb la garantia de

Truyols. Fruits Secs de Mallorca, S.A

Carrer Ferrocarril, 1
CAMPOS

Els signes i els símbols

FOTO: ARXIU NISSO

Hi ha qui retreu, amb ironia, que «no son todos los que estan, ni estan todos los que son». Però la làpida encara resta aferrada als vells murs centenaris del temple parroquial. I no es tracta únicament de noms, tots ells campaners, escrits amb lletra estranya.

Sinó també d'un escut que desdiu amb l'actual Constitució espanyola. ¿Hi ha qui ens recordi les gestes dels foners, les fites més preclares? Res no ha canviat? Recomanam el respecte, la pulcritud, decisions ràpides.

Noms als carrers

FOTO VIDAL

Batec

Batec; sols batega un ser que és viu. L'infant quan neix; és l'atenció de la mare en sentir-lo plorar. És el primer batec del seu cor per ell mateix. Quan es dona el primer impuls a la seva vida. Des d'aquest moment el seu cos es mantindrà depenent del seu batec i quan arribi el moment de donar la mà al Pare serà la darrera cosa que el seu cos es manifesti com a ser viu.

Tot depèn de quan s'aturi el batec. Aturat ja ni hi ha vida, ja no existeix com ésser, no es mou, no es batega, és mort.

Els joves de Campos, com es mouen?. Se'ls té en compte?, se'ls sent bategar?. Un cor per anar bé ha de dur el mateix ritme, no és bo fer envestides i aturades. Si funciona així com toca, quasi no se'l té en compte, però hi és. Funciona. Dur el ritme suau, amagat, igual i segur. Quants de joves es mouen, impulsen el ritme del nostre poble i romanen amagats, però bategant amb batec suau i segur que quasi ni ells mateixos se'l senten. I de les seves manifestacions espontànies, sorprenents i quasi inconscients, el poble té un significat i uns esdeveniments dins la seva història.

Cal de veres joves que vos n'adoneu que bategau i que el poble necessita de vosaltres. Hi ha tantes maneres positives de demostrar el vostre batec! A ca vostra, dins el grup d'amics, dins les vostre tertúlies, dins la feina, dins els estudis i dins els espais de diversió... que tot inclou la nostra societat campanera.

Hi sou? Bategau?.

Tup,... tup, ... , ...

Donar noms als carrers ha resultat un assumpte bàsicament envitricollat, polèmic, i en alguns casos ple d'incomprensió i eficàcia, sobretot en allò que atany a les decisions municipals de fa poc més o manco dos-cents anys. Quan els carrers prenen el seu nom avalats per l'instint popular, tota discussió era innecessària; era una decisió oberta, neta de culpa i fora de tota retòrica, digníssima. Però la politització a la qual ha estat sotmesa la nomenclatura ha enterbolit el seny dels més astuts, l'ha diversificada erròniament i amb dubtes. Perquè s'ha de meditar, i molt profundament, aquest fet arrelat en el naixement del poble com a tal, fa quasi set-cents anys...

Ja llavors ningú no donava nom als carrers, sinó que eren els carrers que prenen el nom que popularment rebien. Em direu que fa segles l'estructura urbana de la vila creixia a ritme lent i la nomenclatura era per tant més fàcil i espontània, i amb tota la raó de món. I que l'expansió urbanística, amb tot un procés accelerat amb presses i poques pauses, sobretot des del primer terç d'aquest segle, ha motivat una idèntica acceleració en la nomenclatura i, per tant, s'ha hagut d'improvisar donant noms perquè els carrers no en prenen. I és precisament aquí, en la municipalització oficial dels noms, on s'han comesos els errors, sobretot perquè mai no s'ha valorat l'opinió popular.

Ara sembla que l'Ajuntament ha decidit -una altra vegada- normalitzar la nomenclatura dels carrers de la Vila i de Sa Ràpita; en una segona fase que tot sembla indicar totalitzarà el conjunt de les previsions discutides no fa massa anys. Hem de suposar que el consistori municipal tindrà prou seny per a no caure un altre pic en els errors comesos en altres legislatures, i que actuarà en conseqüència. Així ho voldríem tots, perquè les

repercussions són més transcendents del que sembla; tot i tenint en compte que l'evolució, i l'expansió urbana, duu un procés accelerat que nosaltres no veurem finir. I que, per tant, una rectificació podria menar a una altra rectificació futura; així com un bateig condueix inevitablement a una defunció. És lògic pensar, per tant, que la visió de futur prevaldrà part damunt tota iniciativa municipal, amb fermesa i molt humanament.

Tenc a la memòria que fa uns anys -ja en l'etapa democràtica que tan a pler i justament vivim -el consistori es va plantejar normalitzar la nomenclatura dels carrers. Es dona un primer pas, no dic que transcendental, però sí important, entre cometes. Es palesa, ja llavors, la timidesa en unes decisions que haurien d'haver estat més rígides; i es cometeren errors, no massa significatius, però que foren, al cap i a la fi, errors que s'haurien d'haver evitat. Record que l'Entesa Campanera -grup de l'oposició- va presentar un projecte a una sessió plenària, amb un detallat treball sobre la nomenclatura urbana en el qual el punt més essencial era el d'evitar donar noms propis de persona als carrers: única manera d'esquivar possibles o futures correccions o canvis, tant se val.

Perquè és evident -i d'això en donen fe les actes de les sessions plenàries del consistori -que al llarg d'aquests darrers segles, els carrers que han canviat -o els han canviat el nom, són precisament aquells concedits per valorar persones, i sobretot persones que han tengut una representació política. Aquests canvis han estat successius, i sense aportar cap concreció ni estabilitat perenne. Prova d'això és que els carrers que varen prendre el seu nom per instint popular, des de fa segles, i malgrat els hagin batejat amb altres noms propis, sucursalistes molt sovint i gens lògics, han conservat sempre el seu nom originari. Prova inequívoca d'un error del consistori, perquè el poble -l'instint popular- no els va acceptar mai, potser amb l'obligat silenci d'una gent que sempre calla perquè no la deixen parlar; i que si parla no li fan gens de cas o l'avassallen, que és l'acció més reaccionària que es sol utilitzar.

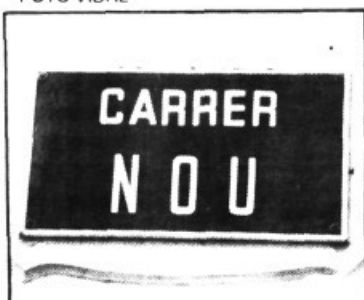
Evitar, i ben rotundament, donar noms propis -de persona viva o difunta- als carrers, segueix essent una fita a respectar. Donar noms nous no és tasca difícil si el seny és

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

mesurat; així com un canvi de nom gratuït, gens meditat i ambigu, motiva la intransigència, o la indiferència, que no sé el què és pitjor. S'ha d'actuar, per tant, amb correcció, humanament, sense cercar cinc peus al gat, què això tampoc no vé al cas. El diccionari d'onomàstica i toponímia és el millor mestre a escoltar i a seguir en ellò possible. El seny dels nostres avantpassats no actuà en va, sino que ens alligona d'experiència, de saber i d'inquietud. Siguem per tant realistes, perquè el triomfalisme és el pitjor enemic de l'esperit popular.

Un altre punt que em sembla important i decisiu és el que atany a retornar -oficialment s'entén, perquè popularment no l'han perdut mai- el nom d'origen als carrers. S'ha dit públicament, però no s'ha realitzat en la seva totalitat, que mai no s'ha pretès canviar un nom, sinó corregir la seva nomenclatura. Tota una ambigüetat carrega-

FOTO VIDAL

da de cinisme que fa dubtar o bé de malentesos o d'intencionalitats polítiques ben clares. Els carrers Estret, de Ses Herbes, d'Es Vi, i tants d'altres, són una mostra prou explícita d'unes indecisions municipals pretèrites que els actuals regidors municipals haurien de respectar i valorar degudament, tot considerant que aquests noms persisteixen amb tota la seva eficàcia i validesa.

FOTO VIDAL

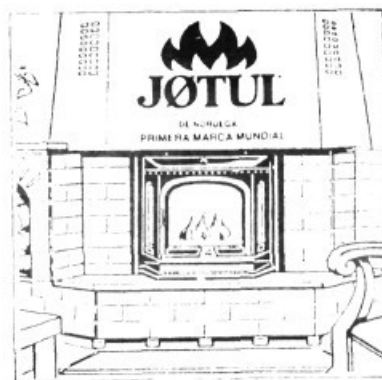
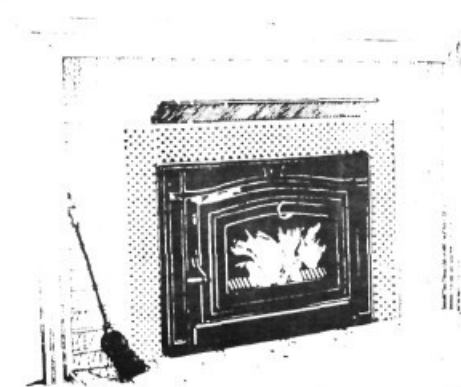

No conec el pla previst per l'Ajuntament. Però des de la meua intolerància activa he de preveure unes determinacions que vendran, encara ara, marcades pel sentimentalisme i la passivitat. Voldria anar errat, tant de bo. Al cap i a la fi he de reconèixer que em molesta moltíssim transitar pels carrers de Sa Ràpita, tots plens de noms estranys, forasters, impropis d'un nucli urbà camper que té la mar mediterrània sempre oberta al diàleg.

Confiem, per tant, que aquest pic el seny obrarà en

conseqüència, que es normalitzarà allò que cal normalitzar i es corregiran els errors comesos temps enrere. Perquè si l'actuació del consistori actual no pren una determinació ben clara en aquest sentit l'únic que aconseguirà serà que els hi ho retreguin les generacions futures, com ara les generacions que trepitjam aquests carrers retrem els desbarats comesos durant els anys de misèria i d'eufòria. Siguem per tan sensats, que ja és ben hora.

Damià Huguet

DISTRIBUIDOR A LLUCMAJOR

Can Tàner

JØTUL

AV. CARLOS V, 199
TEL. 66 2994

remencies i estufes

PL. ESPANYA N°47
TEL. 66 04 43

Deixar de fumar (2ª part)

... i els canvis beneficiosos que això produeix dins l'organisme

Un dels riscos que també tenen els fumadors és la descalcificació dels ossos. Els fumadors pateixen un 20% més descalcificacions que els no fumadors. Segurament aquesta deficiència de calci està relacionada amb un efecte hormonal. L'hormona femenina als fumadors es troba molt reduïda. Això ajuda un poquet a les dones fumadores perquè no tinguin càncer de coll d'úter, però per altra banda augmenta el risc de descalcificació.

També està molt estudiada la relació entre fumar i tenir úlceres d'estómac. Si fumes, tens el doble de possibilitats d'úlceres que un que no fuma. Fins i tot quan un fumador amb úlceres d'estómac deixa de fumar sol recuperar-se de l'úlcer sense altre tractament.

El fum de les cigarretes és molt més perillós que el de les pipes o els cigarros. I en els casos de càncer de boca, gargamella i esòfag hi ha un efecte acumulador de perill si a més de fumar es beu alcohol asiduament.

Què passa en el cos quan qualcú deixa de fumar? En pri-

mer lloc s'han d'esperar totes aquelles sensacions que en conjunt es denominen síndrome d'abstinència, talment com succeeix amb un alcohòlic o un drogadicte quan s'atura en sec de beure o drogar-se. Aproximadament a les dues setmanes es notará una milloria en l'olfacte i el gust, perquè el fumar també afecta aquests dos sentits.

A part d'això, és curiós observar que el risc de problemes cardíacs i de circulació desapareix molt més ràpidament que

el risc de tenir càncer de pulmó. Si ho expressam en xifres: al cap d'un any el risc d'un infart s'ha reduït en un 50%. En canvi han de passar cinc anys perquè el risc d'un càncer de pulmó es redueixi en un 40%. I si ens referim als efectes del deixar de fumar sobre el sistema circulatori, veurem que la normalitat no es torna a conèixer fins al cap de vuit o nou anys.

Pel que fa la descalcificació, al cap de dos mesos ja s'atura. Ara bé, ja no es recupera l'estat

normal mai. Les alteracions que es torben més a desaparèixer són: l'asma i la bronquitis. Poden passar trenta anys fins que hagin desaparegut totalment.

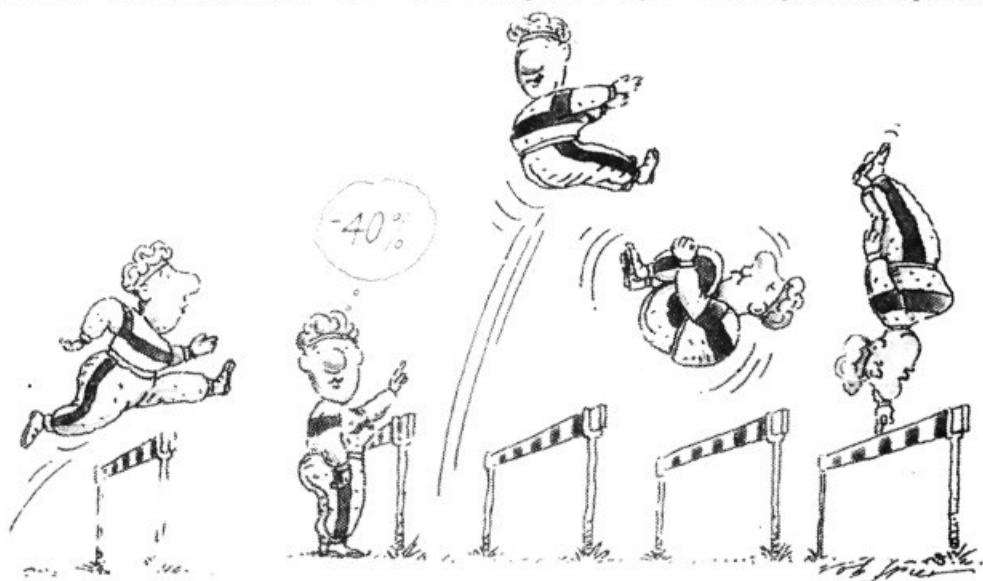
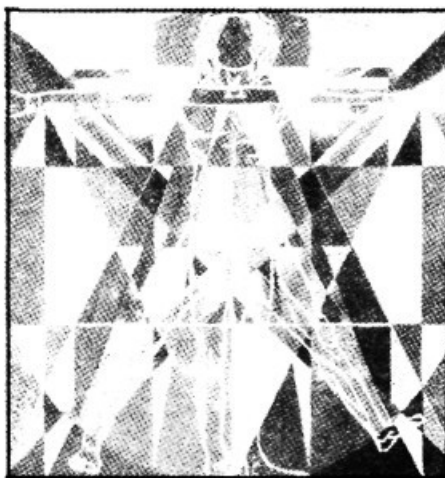
Tots aquests canvis per bé, depenen molt de tres factors: l'edat a que es va començar a fumar, el nombre de cigarretes fumades cada dia i la profunditat d'inhalació.

Es important saber que, almenys pel que fa el risc de càncer de pulmó, no hi ha cap diferència entre les cigarretes amb filtre o sense. Tampoc influeix gaire si es fuma molt o poc, perquè quant més poc es fuma, més profundament s'inhalava.

Lo únic que de fet ajuda és deixar de fumar. El síndrome d'abstinència implica palpitations, tremolors, insomni, etc. Què es pot fer contra això quan esdevé un vertader problema? Hi ha un substitut del tabac en forma de xiclet de nicotina. Aquest xiclet pot facilitar bastant abandonar el vici de fumar. El perill d'aquest substitut és que conté autèntica nicotina que a través de l'estómac pot passar a la sang i perjudicar el sistema circulatori. En canvi, els efectes negatius del fumar pel que fa al càncer de pulmó, asma i bronquitis, no es donen amb aquest xiclet de nicotina. I la pràctica també ha demostrat que és molt més fàcil deixar el vici del xiclet que el de fumar.

Molta gent que deixa de fumar s'engreixa perquè el metabolisme canvia. Els fumadors tenen un metabolisme molt més ràpid que els no fumadors. En deixar de fumar, el metabolisme es retrassa i es poden guanyar tres o quatre quilos en poc temps. Això pot ser desagradable per a les dones, però per un altre cantó es guanya molt en salut.

Clementina Clara

1.- Als dos anys de deixar de fumar desapareixen les alteracions de les cèl·lules dels pulmons (que a la llarga poden produir càncer de pulmó)

2.- Passats cinc anys el perill de càncer de pulmó s'ha reduït un 40%

3.- Després de deu anys, pràcticament tot l'organisme ha recuperat la condició del d'una persona no fumadora.

4.- Al cap de quinze anys sense fumar el risc de càncer de pulmó és semblant al d'una persona no fumadora.

5.- Als trenta anys desapareixen la bronquitis i l'asma

Amb el nom NOU PARÍS CINEMA aquest local —on durant un seguit d'anys vàrem poder gaudir de les millors pel·lícules— torna obrir les portes.

Els dies de projecció seran: el primer divendres i el darrer dimecres de cada mes.

A la reinauguració, el darrer dimecres de Desembre, es projectan: «La última tentación de Cristo» i «Una de pop».

A la fotografia podeu veure l'aspecte de la nova façana, amb el nou rètol (encara n'hi manca un tros perquè la vaga de dia 14 els va desbaratar la marxa).

FOTO VIDAL

FOTO DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

Una imatge superada. Un avanç important.

Com a resultat de les directrius que ha donat la Comissió d'Higiene Pública i Medi Ambient de la C.E.E. els actuals contenidors de fons seran substituïts per uns altres de plàstic —que descrivim més envant— que a França i a Alemanya han demostrat que són un gran invent, sobretot perquè solucionen definitivament les incomoditats i la manca d'higiene dels actuals.

Els avantatges són:

-Com que són més petits, no dificulten la circulació ni molesten les cases, que els han de tenir davant el temps que toqui.

-El seu aspecte no desentona amb l'entorn.

-No fan mai pudor, ni tan sols a l'estiu. Són de plàstic, petits i amb una forma digna de l'equip de disseny Porsche, és a dir, de línies contínues, suaus i sense bonys ni racons innecessaris. Es poden fer nets molt fàcilment.

L'estudi d'un prestigiós Gabinet d'Economistes demostra que no hi ha motius per a pujar la taxa del servei de recollida de fons. Els costos que ocasiona aquest sistema són els mateixos, pesseta per pesseta, que els que es produïen abans d'introduir els actuals contenidors. Els campaners,

això sí, han de col·laborar seguint aquestes normes:

-cada casa s'ha de responsabilitzar de fer net el seu.

-s'ha de treure d'hora al carrer i retirar-lo quan s'hagi buidat (aquesta maniobra és molt senzilla. Aquests dipòsits tenen una ansa, pesen molt poc i tenen una cabuda de 15 ó 20 litres)

-cada casa ha d'adquirir el seu (si encara no en té cap).

No vos podem oferir encara la fotografia d'aquest recipient, però al núm. 6 n'hi publicarem una.

FOTO VIDAL

Abans que aquest any s'acabi, segurament tres o quatre dies abans, tindran lloc les proves definitives; però ja sembla quasi segur que, ara ja, tant Mr. Palestra de la FISA com la FOCA han donat el seu vist i plau per tal que el Gran Premi d'Espanya del Campionat del món de Fórmula-1 es faci al nou circuit que tenim a Campos al carrer Manacor.

La foto vos ofereix un moment de les darreres proves. En aquests moments n'Ayrton Senna superava n'Alain Prost a l'apurada frenada, just davant les barreres del Col·legi Públic.

-La multinacional de l'automòbil PARRUSHI, dominada pel capital japonès, va presentar als seus locals comercials del Carrer Costa i Llobera del nostre poble el seu darrer model de gran luxe ROVELL 89. Si no vàreu poder assistir al cocktail de presentació encara poden admirar aquesta meravella a la foto. I amb un poc de sort encara el trobareu exposat al carrer Costa i Llobera núm. 28. Segons fonts no gaire dignes de crèdit, aquesta peça única ha estat adquirida pel nostre Ajuntament per passejar-hi els visitants il·lustres quan ens visitin oficialment.

FOTO: DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

FOTO VIDAL

Ens diuen que la Cia Telefònica diu que a partir de dia 28 els telèfons ja aniran bé, TOTS!

Us ho deim perquè tots els que vàreu fer això amb el vostre, quan tocava, ja el podeu començar a cercar.

Investigació

Aspectes demogràfics i històrics de l'epidèmia de grip del 1918 a Mallorca. El cas de Campos (1ª part)

1.- INTRODUCCIÓ

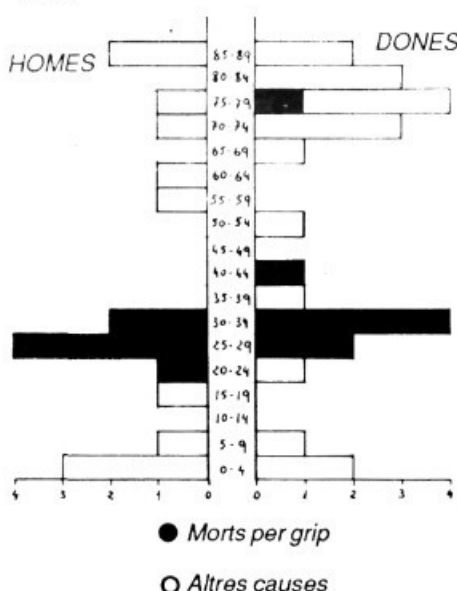
La grip, aquesta malaltia tan coneguda per nosaltres fou, a causa d'una mutació, d'un canvi a l'estructura del virus, la causa de la mort l'any 1918 d'entre 15 i 20 milions de persones als cinc continents. Aquesta xifra ridiculitza el milió de morts causats per la Primera Guerra Mundial, que en aquests moments finalitzà. No sols aquest fet fa que la grip per antonomàsia, sia important. Dos factors són especialment importants. En primer lloc aquesta pandèmia (així s'anomenen les epidèmies de gran extensió) presentà uns trets diferencials respecte a anteriors manifestacions epidèmiques, que la fan, si més no, interessant des d'un punt de vista històrico-demogràfic. El primer aspecte diferencial és el de l'ample espectre de població que va afectar; abraçà fins i tot les classes socio-econòmicament més benestants. Aquest sector de població secularment era el menys afectat, puix els seus representants fugien de les zones infectades per retornar-hi una vegada extingida l'epidèmia, recurs que, com comprenem, no podien utilitzar els més pobres, fermats a la terra o al seu lloc de treball per obtenir el jornal amb què dur envant les seves famílies. L'any 18 els poderosos tampoc pogueren fugir, i no per falta de recursos econòmics, sinó perquè l'extensió general de l'epidèmia, ho feia inútil.

Un segon aspecte que permet considerar l'epidèmia del 18 com a atípica és el grup de població que en quant edat afectà. La societat d'aquells moments de l'epidèmia, estava acostumada a veure morir els més dèbils, és a dir, els infants nomenats i els vells. L'epidèmia de grip de 1918, en canvi, segà la vida a la població entre 20 i 45 anys, principalment, el sector considerat més fort, amb major potencial reproductor i sostenidor de l'estructura social.

La representació gràfica dels òbits per edat i sexe produïts a Campos al llarg dels mesos de l'any 1918 amb defuncions per grip: octubre, novembre i desembre, mostra clarament (barres de color fosc) la concentració de la mortalitat per grip als grups de població jove i madura.

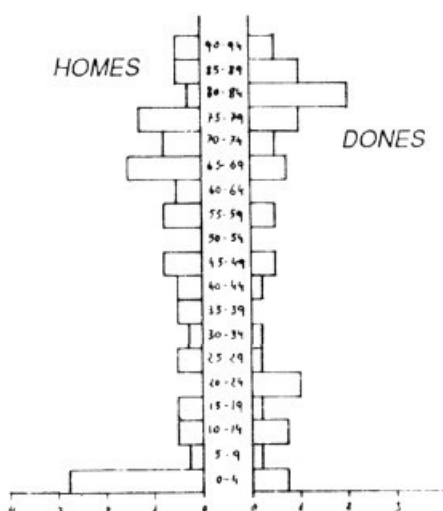
Si ho comparem amb la mitjana de defuncions dels mateixos mesos dos anys abans i dos anys després, és a dir, 1916, 1917, 1919 i 1920, podem comprovar que

Morts a Campos als mesos d'octubre, novembre i desembre de 1918, per edat i sexe.

la normalitat era un major nombre de defuncions en el grup dels nounats i després d'una disminució a l'adolescència i joventut, havia un progressiu increment fins arribar a uns màxims entre els 60 i 65 anys per als homes i un poc més envant per a les dones, després ràpidament disminuïa, pel fet que la gent que arribava a edats superiors era ja molt poca.

Mitjana de morts a Campos als mesos d'octubre, novembre i desembre de 1916, 17, 19 i 20, per edat i sexe.

Cal destacar també que l'epidèmia del 18 activà la mortalitat a altres grups d'edat com a conseqüència de complicacions derivades del procés gripal, encara que amb menor intensitat.

Es produïren gran nombre de viudutats i d'orfeneses. El dolor dels familiars i amics dels difunts i la por de tota la població davant la possibilitat d'esser la víctima següent són inenarrables.

En segon lloc caldria dir que de la grip del 18 fou la darrera manifestació epidèmica de certa importància soferta per l'illa de Mallorca. Junt amb la Guerra Civil constitueix l'únic fet que romp la línia de descens de mortalitat, factor més característic de l'evolució demogràfica de l'estat espanyol del s. XX.

Per finalitzar aquesta part introductòria presentarem les conseqüències que dins l'evolució de la població balear tingué l'epidèmia gripal del 18:

1ª.- L'increment del nombre de defuncions de l'ordre del 50%, respecte als anys propers, donà lloc a un creixement vegetatiu negatiu, és a dir, que el nombre de defuncions superà el de naixements, en concret a Mallorca el creixement fou de -885.

2ª.- L'any 1918 presenta el punt més baix quant a nupcialitat (índex de matrimonis) del segle, sols rebaixat l'any 1936 per l'inici de la Guerra Civil.

3ª.- L'any 1919 s'incrementà la nupcialitat amb la refeta de parelles que s'afegiren als casaments habituals i arribaren a sobresortir de la mitjana.

4ª.- Forta baixada de la natalitat l'any 1919 com a conseqüència de la pèrdua de població en edat fèrtil i a la desintegració de parelles l'any 1918.

2.- COMENÇAMENT I DIFUSIÓ DE L'EPIDÈMIA

El mes de juny de 1918 va dur la grip, no tan sols a Mallorca, sinó a la resta de l'estat espanyol. El seu caràcter fou benigne, i en dos o tres dies l'infecció desapareixia. Al mes d'agost una nova malaltia (la grip del 18) molt més greu fa acte de presència a França i a Portugal. El 21 de setembre el ministeri de Governació ordenà a les estacions sanitàries de fronteres que donassin patent de salut als viatgers. Però aquestes mesures resultaren inútils. A mitjans de setembre tota la península es trobava afectada per la terrible epidèmia, i les

primeres defuncions ja s'havien produït. Segons sembla les causes de la seva ràpida expansió foren d'una banda el mal funcionament del cordó sanitari i de l'altra els mitjans de transport, vaixell i tren que actuaren com a factors acceleradors del procés.

El 15 d'octubre un telegrama del Ministeri de Governació dona comptes oficialment del greu estat sanitari de la península com a conseqüència de l'epidèmia i ordenà la immediata reunió de les Junes Municipals de Sanitat per tal d'evitar tant com fos possible la propagació i conseqüències del mal.

A les portes de la tardor, i molt abans de les notes oficials, es donaven a Mallorca els primers casos d'allò que a altres indrets era ja una greu epidèmia.

El Butlletí Oficial de la Província núm. 8074 dona notícia de la declaració oficial d'estat epidèmic, tant a la península com a l'illa de Mallorca.

3.- LA DIFUSIÓ A L'ILLA DE MALLORCA

Les primeres defuncions a Mallorca a causa de l'epidèmia de grip se produïren a Andratx la segona setmana de setembre i des d'allà s'extengué als pobles del nord-oest de l'illa.

La difusió de la malaltia pareix que en un primer moment es relaciona amb la xarxa de trens existent.

En un principi la difusió fou lenta. A finals de setembre sols hi havia 6 pobles afectats: Andratx, Calvià, Puigpunyent, Palma, Bunyola, i Sóller.

A la segona setmana d'octubre trobam que la malaltia havia arribat a Alcúdia i a Lloseta i estava quasi totalment afectat el quart nord-est de l'illa. A partir de la tercera setmana s'accelerà la difusió de l'epidèmia i foren atacats quasi tots els pobles del Raiguer i del sud-est. A la quarta setmana trobam quasi tota l'illa sota l'acció del virus, amb exclusió de qualque municipi central (Inca, Costitx, Llubí, Maria i

Sant Joan) i també uns quants de la Serra Nord.

SETEMBRE

3^a. Setmana (Del 15 al 21)

OCTUBRE

3^a. Setmana (Del 15 al 21)

Era el moment més àlgid del desenvolupament de l'epidèmia, la qual cosa es reflecteix en l'elevat nombre d'ordres publicades al Butlletí Oficial de la Província i a la naturalesa estricta d'aquestes. La situació sanitària s'agreuja tant que fins i tot s'acceptà l'ajuda dels estudiants dels darrers cursos de medicina, que oferien els seus serveis, generalment, als seus municipis.

El principi del mes de novembre fou, igualment, de gran extensió epidèmica, però a la quarta setmana ja anà retrocedint la malaltia, bàsicament a la Serra de tramuntana, amb les excepcions d'Andratx i Pollença i als municipis que envolten Llucmajor. En aquests moments algunes províncies han declarat la total extinció de l'epidèmia.

NOVEMBRE

1^a. Setmana (De l'1 al 7)

DESEMBRE

1^a. Setmana (De l'1 al 7)

El mes de desembre és de fort retrocés de la infecció gripal, fins el punt que a la primera setmana de gener no apareix ja cap mort per la seva causa.

La lenta tornada a la normalitat sanitària fa que es permeti de bell nou l'embarcament d'emigrants a totes aquelles províncies declarades lliures per les juntes de Sanitat i que es posi fi a la prohibició de traslladar cadàvers.

Ja en el mes de febrer tornà produir-se un nou atac gripal que es prolongà al llarg del mes de març, no obstant això no va revestir ni molt menys la mateixa intensitat ni tampoc la mateixa difusió. Entre els pobles afectats cal citar Consell i Alaró (febrer), Binissalem (febrer i març), Estellencs (març), Palma (febrer), Sant Llorenç d'es Cardassar (març) i Santanyí (març).

Ferran D. Lluch i Dubon

Gregòria Gràcia i Vidal

Llicenciats en Geografia a la U.I.B

Mari

BOUTIQUE

MODA INFANTIL I JUVENIL

CAMPOS
-MALLORCA-

Call Vermell Ràdio, la teva emissora

Avui, a les Illes, una vintena de ràdios locals, obrin amb més o menys periodicitat els seus emissors. Botant el bas-siotet, en trobam prop d'un miler.

Totes elles gaudeixen d'uns fonaments molt clars i concrets, i molt llunyans de la radiodifusió - comunicació - manipulació professionals, pública o privada.

Les Ràdios Locals, són abans que res la veu del poble. Parlen de les coses petites, casolanes, locals. Fan referència a les arrels i costums d'allà on s'ubiquen. Informen i lluiten per enriquir la cultura d'un poble que els dóna suport.

Call Vermell Ràdio és una d'aquestes emissores. Les seves fronteres són les del terme de Campos, i el seu objectiu és la vida i la societat campanera. No pretén aconseguir la perfecció professional, però tampoc nomenysprea el que està ben fet. Des del naixement de l'emissora, el poble ha pogut gaudir d'unes portes ben obertes per a expressar qualsevol tipus d'opinió, per suggerir i per fer arribar a una audiència considerable, tot allò que hom considera que s'ha de saber.

Call Vermell travessa el seu segon Nadal, i ho fa amb la mateixa il·lusió d'aquell 7-Març-87. Segueixen col·laborant una bona colla de persones tendres i altres de granades que creuen que encara es poden fer coses desinteressa-

FOTO VIDAL

dament per a un poble que ho mereix.

Actualment feim programació matinal, cada dimarts, dimecres, divendres i dissabte de les 9'30 a les 14 hores. Ens pots trobar al 103.8 FM del teu dial. La programació és molt variada: musicals, esportius,

FOTO VIDAL

informatius, culturals, infantils, retrospectius, monogràfics, d'història de la vila, gastronòmics, religiosos, fotogràfics, de salut, de foravila, entrevistes, etc.... Et volem informar també que si el temps ho permet, el mes que ve tornarem emetre en directe els ves-

pres i repetir la programació els matins.

Si t'interessa col·laborar-hi no ho dubtis un sol instant, si el que vols és escoltar-nos, t'estarem agraïts.

Molts d'anys, bones festes i felicitat any nou.

Els teus amics del 103.8 FM.

RESTAURANT

Sa Canova

CUINA CASOLANA MALLORQUINA

NUÑO SANS, 27 - TEL. 650210
CAMPOS

Especialitats:

Sopes mallorquines

Cassola

Cabrit rostit

Conill amb ceba i caragols

etc...

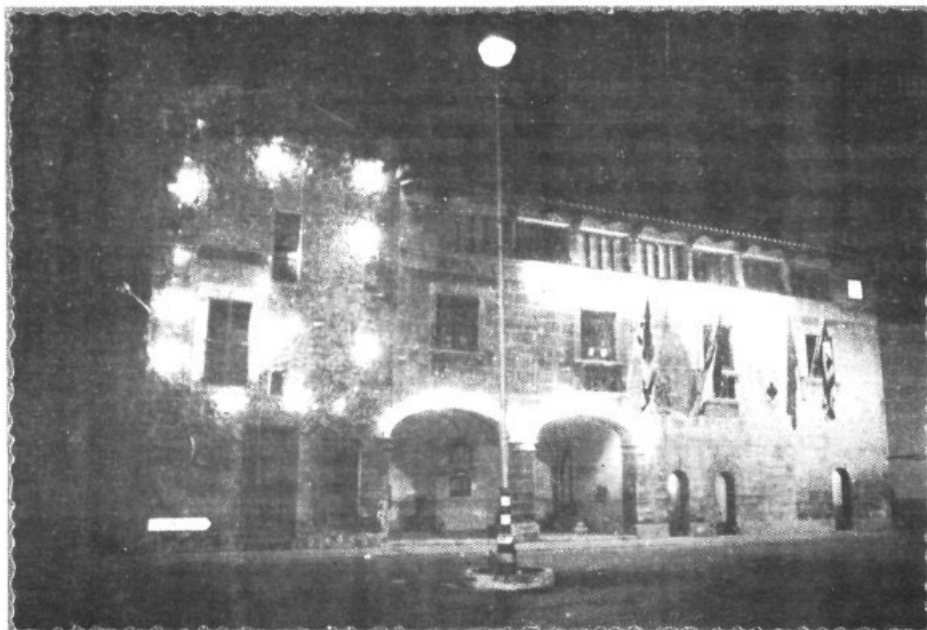

FOTO VIDAL

L'equip que
fa Ressò us
desitjam
unes molt bones
festes
de Nadal i
Cap d'Any

Demografia

Mes de novembre

NAIXEMENTS

-Rosa Maria Mas i Garcia, filla de Santiago Mas i Mas i de Rosa Garcia i López (C/ Son Madrí, num. 14), va néixer dia u a les onze trenta del matí.

-Margalida Burguera i Burguera, filla de Sebastià Burguera i Burguera i de Margalida Burguera i Adrover (C/ Joan Balles-ter, num. 18, va néixer dia tres a les devuit i set.

-Miguel Fullana i Mas, fill de Francesc Fullana i Barceló i d'Apol·lònia Mas i Lladó (C/ Silos, num. 22), va néixer dia setze a les setze trenta.

-Margalida Roig i Ballester, filla d'Andreu Roig i Valls i de Catalina Ballester i Barceló (C/ Menorca, num. 5), va néixer dia desset a les desset quaranta-cinc.

-Joan Julià i Bauçà, fill de Josep Julià i Mas i de Maria Bauçà i Adrover (C/ Alba, num. 47, 1^a), va néixer dia vint-i-vuit a les vint-hores.

MATRIMONIS

-Pere Garcies i Llaneres amb Bàrbara Vadell i Vidal, 19 de Novembre de 1988. Església de Sant Julià.

-Rafel Garcia i Entrena amb Coloma Taberner i Martorell, 26 de novembre de 1988. Església de Sant Julià.

DEFUNCIONS

-Antònia-Aina Campos i Vadell, filla de Josep i d'Antònia-Aina, viuda, (1 de novembre), C/ Antoni Maura, num. 11.

-Maria Obrador i Escalas, filla d'Antoni i Margalida, fadri-na (19 de novembre de 1988), C/ Santa Bàrbara, num 7.

-Margalida Caldentey i Obrador, filla de Mateu i Bàrbara, viuda (30 de novembre de 1988), C/ Unió, num. 8.

-Magdalena Hugué i Barceló, morta dia 3-12-88. Carrer Ferrocarril, núm. 9

Fe d'errades

A la secció de demografia del número anterior vàrem publi-car un nom errat de l'apartat de matrimonis. A la pàgina 31, allà on deia Miquel Mas Ginard, tocava dir: Rafel Serra i Bur-guera.

Distribucions de begudes

S. GINARD

SCHWEPPES
AGAMA
EL BATURRICO
ESTRELLA DORADA
KRONENBOURG
AIGÜES MINERALS

MAGATZEM

Final travesia C/Norte

CAMPOS

Nota d'aclariment sobre l'article de la Llei d'aigües

FOTO: DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

Donat que l'article publicat al núm. 3 de RESSÒ ha suposat una certa expectació per la temàtica i afegit que als altres mitjans de comunicació han sortit notícies contradictòries hem considerat oportú remarcar alguns punts.

1.- El termini que havíem

marcat a l'article, 1 de gener de 1989, és totalment correcte.

2.- Aquest termini és per OPTAR els propietaris de pous ja declarats o legals d'acord amb la legislació de 1879. Optar entre mantenir la propietat privada o mantenir només l'ús, essent el pou públic.

Aquesta opció no té dret a indemnització.

3.- Cada cas concret ha de mirar-se amb atenció perquè no per tothom convindrà la mateixa solució. Per això torn a recomanar que, qui vulgui,

prengui consell tècnic.

4.- Sobre aquesta Llei «nova» no està tot dit, encara; de manera que hi caben diferents interpretacions.

Pere Ollers i Vives

Concurs

Aquest mes tenim dues preguntes molt senzilles per als nostres concursants. Sabeu respondre-hi?

Si no les sabeu, demanau-ho a qualche parent o al mestre, o a les persones que cregueu que vos poden informar bé.

- 1) Què era «Es Carnatge»? On n'hi havia una Campos?
- 2) Quina és l'extensió del nostre terme municipal? I el seu nombre d'habitants?

Vos recordam les bases per concursar:

- a) heu d'enviar les respostes a RESSÒ apartat de correus núm. 40 de Campos, abans de dia 31 de gener.
- b) hi podeu participar si teniu entre 9 i 13 anys.
- c) juntament amb les respostes heu d'enviar el vostre nom complet, la data de naixement, centre escolar i adreça
- d) els premis que sortejam entre els encertants són:
5 subscripcions a RESSÒ durant un any
5 premis de 1.000 pessetes en llibres.

DES DE FA MOLTS D'ANYS
PRESENTAM L'OFERTA
DE SERVEIS MÉS AMPLIA
EN FOTOGRAFIA PROFESSIONAL
DE QUALITAT

ARA TAMBÉ LA PRESENTAM EN VIDEO,
PERQUE EL VIDEO... TAMBÉ SE POT FER BÉ.

Vidal

CARRER DE PLACA 15
TEL. 650 643 - CAMPOS

PER LES FOTOS QUE FEIS AMB LA VOSTRA MAQUINA VOS DONAM:
- UN ALTÍSSIM NIVELL DE QUALITAT - SERVEI EN 24-48 HORES -
- EL MILLOR PREU - I UN NOU RODET **GRATIS** PER CADA
UN QUE EN DEIXEU PER REVELAR I FER COPIES
SI NO HO VEIS BEN CLAR... FEIS QUATRE NUMEROS!

ES UN SERVEI QUE VOS OFERIM AMB:

SolisColor
UN LABORATORI A
NIVELL EUROPEU

DROGUERIA - FERRETERIA

CA'N ROS

**Articles de Regal
Electrodomestics
Distribuidors PHILIPS**

C/. Obispo Talladas, 1
CAMPOS

EN MIQUEL TORRES, TEULER DE CAN BENITO

Fent la nostra habitual «volta per la vila», avui hem arribat al camí del Palmer, i just sortint del poble, a mà esquerra, hem trobat la teulera de Can Benito. En Miquel Torres és qui la duu, té 32 anys i es dedica a aquesta feina des de que en tenia 14, va heretar la fàbrica del seu pare i l'ha anat engrandint alhora que ha modernitzat el sistema de fabricació. Fa molt poc que ha instal·lat un nou forn.

- Com vares començar a fer de teuler?

Vaig començar quan vaig acabar l'escola ajudant mon pare. Ja fa tres generacions que ens dediquem a això, el meu padrí ja era teuler, va néixer a veïnat d'una fàbrica i va començar fent de gerrer amb la roda. Mon pare feia feina a la teulera del meu padrí que estava on és ara la Ronda de Catalunya, devora Sa Farinera. Després, quan allà es va urbanitzar, hi va anar a fer teules a mà com a jornalier. Amb un germà seu va muntar aquesta fàbrica fa 20 anys, i quan aquest es va jubilar es posà per a ell tot sol.

- Quines peces feis actualment a la teulera?

Ara feim els productes de

construcció: teula, totxo, rajola,...

- Abans, havíeu fet peces més artesanes?

Els germans de mon pare tots eren gerrers i havien fet feina amb la roda. Això ja s'ha perdut dins Campos; ja no hi ha ningú que ho faci. El darrer que hi havia que sabia fer això era en Miquell Amorós que ja està jubilat.

- Com se fan les teules?

Primer es mol la terra, després es pasta amb aigua, es passa per una premsa i es talla a la mida que es volen deixar dins uns prestatges uns 10 dies a l'hivern i 4 ò 5 a l'estiu s'assequen i es couen dins el forn.

Ara tot això està mecanitzat però jo encara record un temps que es molia la terra amb una roda de pedra com si fos un molí d'oli, es colava perquè quedàs fina i es feia el fang, es deixava reposar en terra i es passava per la màquina. Tot això duia molta feina.

- Quantes peces feis en una hora?

Depèn de la peça que fas: de teules en feim unes 1.200 l'hora i de rajoles unes 4.000 l'hora.

FOTO: DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

- Se'n deuen d'espenyar moltes. Què hi feis?

Si la teula és crua la tornam moldre, però si és cuita no l'aprofitam, la tiram.

- Totes les teules són del mateix color?

Amb els forns antics influeix molt la pedrera d'allà on duen la terra, per exemple a Pòrtol tenen la terra vermella i a la banda de Vilafranca i Felanitx tenen l'argila que fa blanc, se'n diu color mallorquí.

Ara amb els forns moderns, es poden fer mesclures d'aire i gas i fer diferents colors.

Nosaltres duim la terra de Vilafranca i totes són blanques.

- Quin és l'origen de les teules?

Diuen que ve dels mores, a Marbella hi ha fabricants que les esmalten i diuen que els mores també ho feien.

- Com són els forns que tens?

FOTO: DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

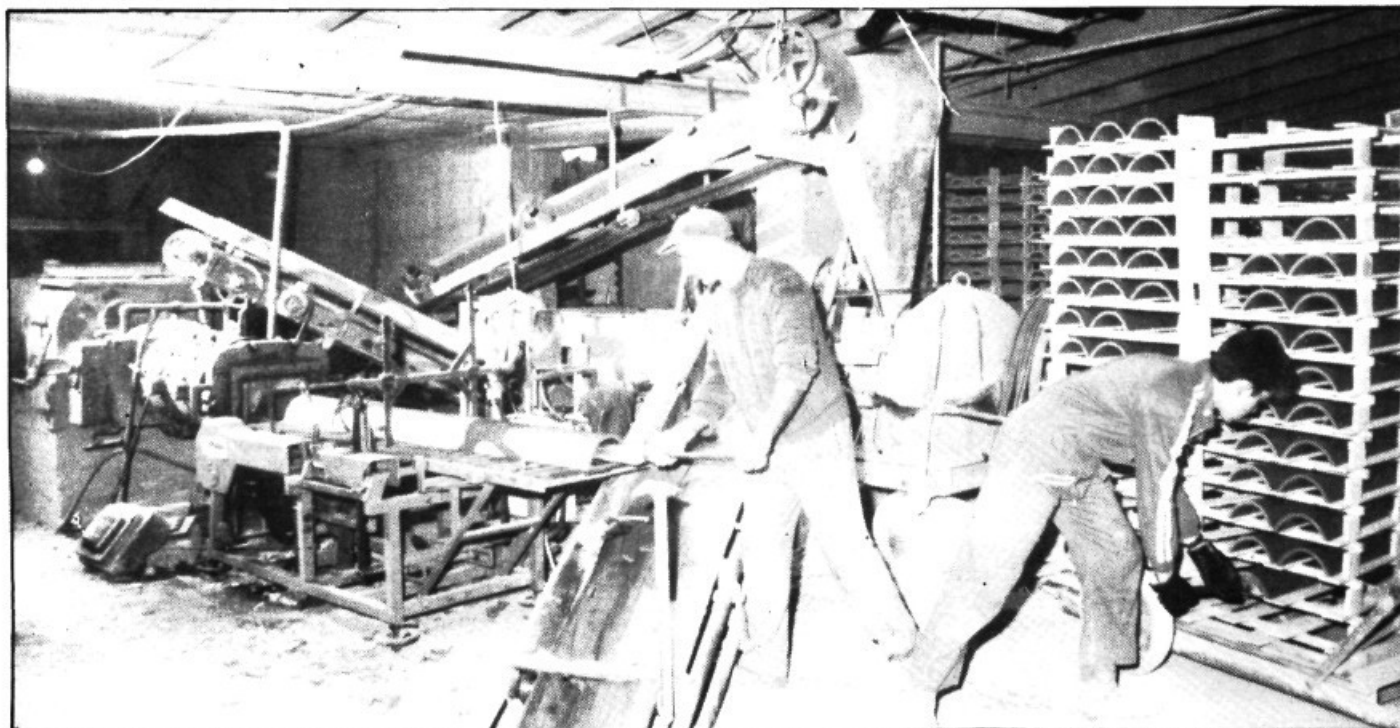

FOTO: DAMIÀ PROHENS (Foto VIDAL)

Un és de llenya, el seu sistema té més de 1.000 anys, es diu «forn morat» i el varen dur els moros, el seu funcionament no ha canviat gens. L'estructura d'aquest forn consta d'una volta, una arcada i el foc per davall. Li carregues el gènere deins el forn i fas foc. Quan el vermell del foc arriba a damunt és que ja són cuites les teules. Arriba a agafar 1.000° C i necessita 24 hores.

Ara hem posat un forn nou de propà. Dones un programa a un microprocessador i ell tot sol es posa en marxa i s'atura.

També s'aprofita la calor que es posa dins uns assecadors per assecat el gènere. I amb aquest nou sistema hem eliminat pràcticament el fum.

- Quantes fàbriques de teules hi ha a Campos?.

N'hi havia quatre. En Es Colomer hi havia la d'en Miquel Amorós que està tancada i era la més vella que hi havia dins Campos. Ara només queden la del meu cosí i la meua.

- Saps quantes fàbriques hi ha dins Mallorca?.

A Santanyí n'hi ha una que fan escalons de test (es diuen escalons mallorquins), a Felanitx n'hi ha 5, allà es fa la rajola premada feta només amb terra, sense aigua, a Lluçma-jor n'hi ha una de torn, a Porreres n'hi ha 3 o 4 i a Vilafra n'hi ha devers 25 com la nostra.

- Com veus el futur d'aquest ofici?.

Tot va a temporades. Ara de cada dia es torna a posar més la teula mallorquina. No hi havia hagut mai la demanda

que hi ha ara fins i tot s'han de dur teules de fora.

Jo crec que moltes coses que es van deixar es tornaran fer. La feina artesanal amb la roda s'anava perdent perquè les fàbriques que tenen un home que fa gerros,...

Ara mateix hi ha gent que es compra un forn elèctric i a ca seva, amb un torn elèctric, es dedica a fer peces de ceràmica. També hi ha escoles de ceràmica.

**Antònia Sijar
Núria Vives**

GERMANDAT DE DONANTS DE SANG DE LA SEGURETAT SOCIAL

DONACIONS A CAMPOS:

Dies 21, 22 i 23 de Desembre

A les 17,30. Convent Monges dels Sagrats Cors

TU TAMBÉ POTS NECESITAR-LA

La medicina màgica (Els curanderos, 1ª part)

«Demanau i us donaran; cercau i trobareu; tocau i us obrirà» (Mateu, 7-7-8)

Ja fa mesos que qualcú em va demanar que escrivís sobre un tema molt popular, però també molt desconegut. És un tema que ha estat molt marginat i no s'ha pogut analitzar mai sense donar-li un caire de misteri supersticiós.

Tractar dels curanderos no és una feina fàcil, perquè cadascú en té la seva pròpia versió, però en canvi poca gent s'entreté a cercar-hi un horitzó més ample que l'acostumat. Es a dir: els curanderos són persones amb uns poders sobrenaturals i que poden fer coses que els altres no poden. Altres persones no cerquen cinc peus al moix i diuen: això no són més que coverbos!

Jo no veig aquesta qüestió ni d'una manera ni de l'altra i trob que fa molt mal jutjar si és ver o no que tots els qui es dediquen a curar d'aquesta manera són de fiança. De fet, hi ha molts de fantasmes a lloure. En aquesta primera part tampoc no vull analitzar cap cas concret, cosa que per ventura faré en un altre article. Avui només em dedicaré a analitzar com funciona aquest fenomen que enrevolta els curanderos.

Per començar, hem de tenir en compte que en tot això el primer misteri que trobam és la nostra ment. No és cap secret que **empram una part mínima de la nostra capacitat mental**. La part que no s'utilitza ens és totalment desconeguda perquè no en som conscients, i per això també fuig del nostre control. De fet, però, és sabut que conté facultats que superen el que coneixem com a facultats normals.

Observem al mateix temps el que expliquen els estudiosos de la parapsicologia: els fenòmens paranormals en persones es

donen freqüentment en adolescents i persones emocionalment problemàtiques o, més ben dit, persones emocionalment més sensibles que les altres. Aquest fet ens dona una bona pista per començar a entendre que la porta d'accés d'aquest món ocult als ulls de l'home és el cor, l'emotivitat. Per això resulta tan delicat tractar lleugerament aquests temes, perquè hi ha un alt risc de patir alteracions psíquiques. I això s'explica perquè, en el camí de descobrir que hi ha dins aquest soterrani inconscient, podem topar-nos amb certes parts de nosaltres mateixos que no acceptam, i quan aquests sentiments xoquen frontalment amb l'estructura mental que hem acceptat com a única vàlida, és quan es poden produir desequilibris emocionals.

Amb tot això no vull dir que tots els curanderos siguin desequilibrats, però sí que una gran majoria de les persones que mostren certes facultats paranormals solen patir qualche problema d'aquest tipus. També s'ha de dir que no tots els casos de curanderisme són casos paranormals. Hi ha molts de casos de guaricions basades en l'auto-suggestió simple. Hi ha curanderos que se serveixen de la fe que els seus clients tenen en ells. Si tenim en compte que l'emotivitat és la porta del cor humà i el camí més ràpid per arribar al potencial inconscient, podem deduir que la fe és una eina importantíssima per poder desinhibir la capacitat de l'inconscient. Desgraciadament, la fe només la sabem utilitzar de forma involuntària, perquè no creim en nosaltres mateixos i quasi sempre hem de depositar la fe en una altra persona, que consideram superior a nosaltres mateixos.

Miquel Monserrat

CRISTALLERIA PERELLÓ

Carrer Palmer, 1

CAMPOS - 07630

Tel. 65 00 95

vins bernat

ELABORACIÓ PRÒPIA

embotellador núm. 5929 P.M.

Carretera Felanitx, km.1.600
971 65 09 45

07630 CAMPOS
(MALLORCA)

Antoni Ginard guanyà les messions arribant el primer a Lluç

FOTO: JUAN MOLINA

FOTO: JUAN MOLINA

El primer diumenge de desembre un aconeximent ciclista ens recordà velles gestes que solien abundar a la nostra vila quan l'esport del pedal suava amb eufòria en un poble que sempre l'ha practicat.

Unes simples messions, en-

torn de les quals participaren un centenar de campaners, motivaren que n'Antoni Ginard i en Macià Lladó intentassin anar de Campos a Lluç amb el més poc temps possible, empenyos per una forta rivalitat. Lògicament el guanyador obliga-

va el perdedor —i els qui apostaven per ell— a pagar la derrota, que aquest pic va consistir en un sopar.

El guanyador, i de bon tros, va esser n'Antoni Ginard, que recorregué els 60 quilòmetres en una hora i cinquanta-set mi-

nuts, prenent una avantatge al seu rival de cinc minuts i vint segons. Tot un rècord del qual encara ara se'n parla. I és que gestes d'aquestes ja se'n veuen poques; i n'hi hauria d'haver més. Enhorabona a tots, que coratge no en manca.

Sopa de lletres

Dins aquest embull de lletres podeu trobar

NOU PARAULES

relacionades amb el joc d'escacs.

Julia Mascaró

(La solució al núm. 6 de **RESSO**)

O P I Y R W A D G J L M B C Z
E L O K I J U H Y G T G T A R
P Q E T Y L M B C Z S D R V B
S K I H I U K T E D G H U A Q
G E E F Z A Q W S X C D E D E
J G L K I U J H Y T G F R L R
U A E S C A C K K T R E F F R
R H Y T G F R E E D S W A Q E
D H F S A D R Q E T U O P I U
F P Y U L R G D R Y J K L O Q
G A F T O B G T Y H U D A M A
Y G H T Q A Z W S X W S C D C
R T R D F G Y R W A S D G J S
E F T E S C A C S B C G J I E
I B M F T H U I L O R F B C Y

PROHEMA S.A.

Estació Servei núm. 5.512
CAMPOS

JAUME FERRER I MAS

REPARACIÓ I VENDA DE MOTOS
MOTOSERRES I MOTOCULTORS

Carrer Lepanto, 1 - Tel. 65 00 60 - CAMPOS

Música

Concert de Santa Cecília

Dilluns, dia 21 de Novembre, amb un bon fred i ganes de començar, es va celebrar el Concert infantil de Santa Cecília al Convent.

Participaren molts de nins i nines de Campos, tocant diferents instruments. Entre ells hi havia el saxofon, el clarinet, la trompeta, i sobretot, el piano. Per acabar la super festa, la tuna campanera, un poc indecisa, va tocar dues cançons.

Encara que tots estàvem molt nerviosos i ens pensàvem que els nervis ens menjarien, a la fi, tot va sortir bastant bé. Esperam que ens perdoneu tots els errors que poguéssim tenir.

El que aprenem aquest dia és saber donar la cara al públic per si qualcú de nosaltres es fa concertista de la millor orquestra del món.

Podem dir que hi va haver bastant de públic. No ens podem queixar, però ens hagués agradat que en vingués més.

Hem d'agraciar als nostres mestres que, amb molta paciència ens ensenyaren les peces que vàrem tocar.

No hem d'oblidar que aquest concert estava patrocinat pel nostre ajuntament, amb l'ajuda del Club d'Esplai Parroquial.

Quan va acabar la festa, varen oferir a tots els nins i nines participants un refresc a l'Auditori (que per cert va ser molt bo).

La veritat és que aquest Concert ens feia molta il·lusió que sortís bé, perquè hi havíem posat molt d'interès. Esperam

que l'any que ve ens surti com enguany, que no ens posem tan nerviosos, que vengui molta més gent, i sobretot, el doble de participants.

En nom de tots els participants, agraïm a tots els que ens han ajudat a fer que aquesta festa infantil sigui cada any millor.

¡GRÀCIES!

Josep Me Estelrich
Me Apol·lònia Bonet
Me Antònia Fullana

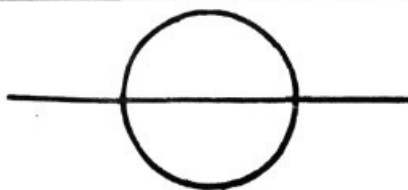

FOTO: MIQUEL PROHENS (Foto VIDAL)

El passat dia 8, dia de la Puríssima, s'estrenà la nova Coral Infantil. Els resultats varen esser més que bons. Des d'aquí donam l'enhorabona a la directora Na Magdalena Rigo i a tots aquests nins i nines que la formen. Si... Magdalena, un 10! Endavant!

BAR
CA'N XIM
CAFÉ

Pla focal

Curset pràctic de fotografia en col.laboració amb el programa del mateix nom de Call Vermell Ràdio.

RODET núm. 2

El mes passat vàrem veure quines coses són de primera necessitat per poder començar a fer fotos.

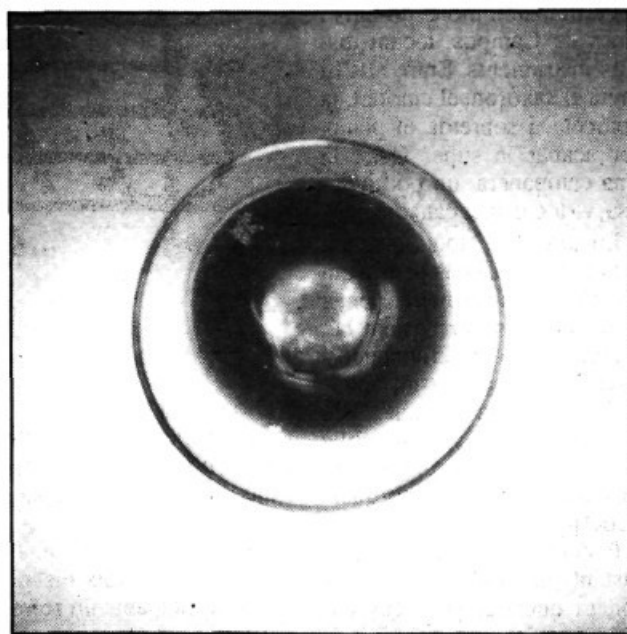
També veiérem que lo que de veres ens agradarà no és simplement fer fotos, sino que aquestes ens surtin BÉ, en majúscules.

És precisament això el que ens donarà més satisfacció, és un segon nivell, i per arribar-hi necessitam un parell

de coses més, més difícil d'aconseguir, però no impossibles.

Amb aquest curset, poc a poc, ens hi acostarem tot el que poguem. Però hem de començar per davant.

Anirem analitzant el punt 1-3 (del mes passat) separant els seus components, si bé més endavant veurem que tots ells van lligats. Per ara, els veurem un poc damunt-damunt.

2-1 Tema

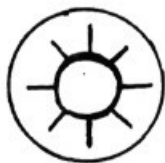
Sense tema no hi ha foto.

Entorn el tema hi volta tot lo altre. És el condicionant bàsic.

RETRAT - PAISATGE - ESPORTS - FLORS - ETC.

Els temes són infinits. N'hi ha tants com coses podem veure i encara molts més.

LLUM + TEMPS.

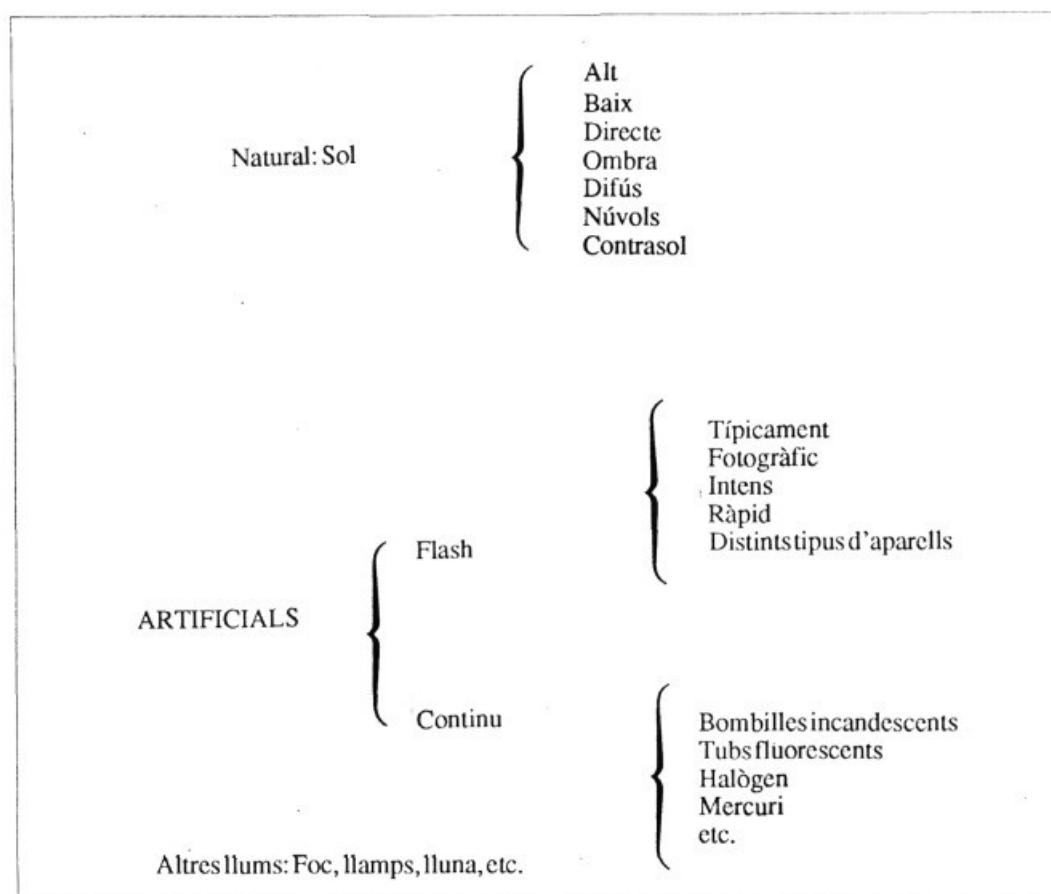
2-2 Llum

És l'energia que permet l'enregistrament de la imatge.

Disposam de molts tipus de llum.

Cada un té un caràcter definitiu diferent.

És molt més variable del que ens imaginam.

Atletisme

Diuenge dia 18 de Desembre, tindrà lloc la V edició del ja famós cross «Terra, Mar i Pins» en el circuit «Es Bosquerró», (Sa Ràpita) devora el club Nàutic de Sa Ràpita.

La matinal esportiva estarà dividida en dues parts, una pels atletes escolars i l'altra per atletes federats, encara que cal dir que dins la primera, els atletes cadets lluiten per les dues parts o sigui, escolars i federats.

La prova escolar és puntable pel calendari de competició de cross dels «Jocs Escolars 88-89» i serà, sense dubte, la primera prova de foc del novell equip comarcal «Club Atletisme Migjorn» en el qual estan integrats els atletes campers i els seus companys porrerencs i montuïers. Serà el moment de compro-

var les possibilitats dels nostres atletes de cara a les finals insular i territorials, que són al cap i a la fi, el que interessa, i que dona peu als més grandets, els cadets, a participar al campionat d'Espanya.

Pel que fa a les proves de federat, ha d'esser molt interessant la prova de junior masculí si, tal com s'espera, els potents equips del Pollença, Costa de Calvià i Fidípides participen a la prova, atletes com el campió nacional Cañelles, l'extraordinari Peña, o també els Quriaghi i Flores Studer.

A la categoria sènior, com sempre, s'espera la presència de tots els millors atletes mallorquins, ja que aquesta prova és una de les que més acceptació té per part de tots ells.

M.P.M.

Escacs

Després d'haver-se classificat per jugar el play-off pel títol de Campió de Lliga 1988-89, l'equip de preferent del club Foment de l'Escacs de Campos ha obtingut, durant el mes de novembre, els següents resultats:

Costa de Calvià 2'5 - Campos 3'5

Felanitx 4 - Campos 2

Inca 4 - Campos 2

Campos 1 - Trópico 5

Els resultats ja no són aquelles contínues victòries de la primera fase de la lliga. L'explicació és que, una vegada s'ha vist la categoria assegurada, s'ha deixat jugar els jugadors que normalment no juguen gaire.

Quant a l'equip de tercera, que no va poder classificar-se per disputar l'ascens, ha assolit els resultats següents:

Son Espanyol 2 - Campos 2

Campos 2 - Marratxí 2

Alaró - Campos

Ja ha començat la fase d'inscripcions pel II Torneig d'Escacs per a Joves Nadal 88. El torneig es disputarà al bar La Torre els dies 26, 28, 30 d'aquest mes i 3 i 4 de gener, a partir de les dues i mitja de l'horabaixa. Dia 6, el dia dels Reis hi haurà l'entrega de premis i una exhibició de simultànies per part d'en Miquel Ollers, nº 1 del Campos.

Si tens entre 8 i 18 anys (ambdós inclosos), no deixis passar aquesta oportunitat. Els guanyadors tendran la possibilitat de jugar amb el club la temporada que ve.

Jaume Lladó

Grup radioafccionats Campos

Dia primer de novembre es va fer una conversa informal amb els companys de la ràdio local, Cal Vermell Ràdio. Hi va assistir un company de l'Administració col·laborador i assessor de la revista Ones Il·lenques C.B. Balear i un membre del grup de radioafccionats de Campos.

En raó de la mala recepció de la televisió a Campos per mor d'una interferència al Canal 6 de la Televisió, la gent de Campos creia o creu que les causes de la interferència són la nova central telefònica, la ràdio local Call Vermell Ràdio, els radioafccionats de Campos, o l'antena del telèfon de Ses Sitjoles que hi ha dalt el campanar de l'església de Campos.

Per respondre a aquestes «acusacions» vàrem assistir a aquesta conversa sobre el tema, que es va fer a les 12 del migdia. Nosaltres defensàrem Call Vermell

Ràdio, entre altres raons perquè, per reformes, no emetia des del 28 de juny i la interferència va aparèixer a la darrerria del juliol. No emetent, no, no dia mai causar interferències. Defensàrem els radioafccionats perquè part del grup fa més de deu anys que existeix sense problemes d'interferències generals, i donàrem el consell que trobàvem més econòmic per els usuaris de la televisió, que consistia a orientar les antenes cap al repetidor de Sant Salvador i sintonitzar la televisió, donat que, a moltes parts de Campos, el senyal del repetidor d'Alfàbia és molt feble per mor del campanar de l'església i del puig de Randa.

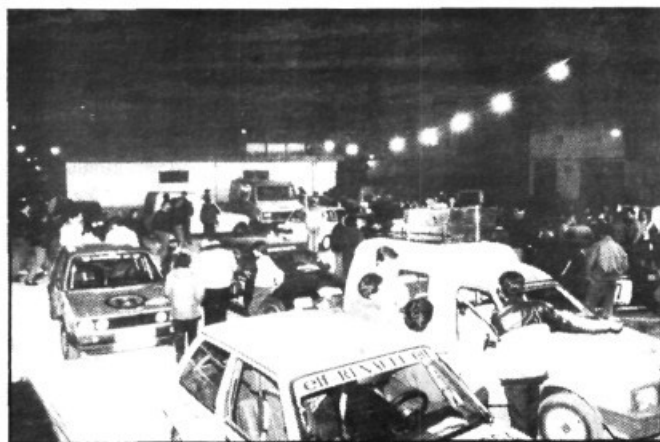
Esperam que no estigui gaire a resoldre's aquest problema.

El grup de Radioafccionats Campos agraeix a Call Vermell Ràdio la possibilitat de donar la nostra opinió

sobre el tema.

73-51 molt cordial del

Grup de Radioafccionats de Campos.

Rally d'es Plà

L'inclusió de Campos en el recorregut del rally d'es Plà ens va dur dia 11 a Campos un ambient automobilístic desconegut.

Any nou, remors novel

Ara que aquest any se'n acaba, seria un bon moment per fer un resum del que ha passat en aquesta nostra vila callvermellenca. Podríem contar tot un enfilall de coses curioses i sonades, i també d'altres més normals i habituals. Però com que tenim un cronista oficial tan ben informat, que s'expressa en un llenguatge tan clar i precís, vos volem remetre als seus resums (No-Dos), dels quals ens alegrem forà mida i fruïm delitósament, gaudint per llur suggestiva remembrança del que ha succeït en el decurs de tot l'any a la nostra estimada contrada pin-yol-vermella, on només, Vatuà el món!, hi ha turisme d'espardenya i Cola-Cao.

Així que, deixant de banda
bubotes lingüístiques, ens de-
ixarem de contar fets passats i
parlarem d'allò que es comen-
ta que pot passar l'any que ve a
Campos.

Es diu, es comenta i se'n sent xerrar molt, que vist l'èxit que va tenir l'orgia de perdigons a Son Matacoloms, perdó, volia dir el Tomeig de Caça a Ca n'Estela, aquest estiu es podria repetir, amb més participació encara, i amb la possibilitat que s'ampliàs a altres modalitats de caça (cans, reclams, rateres, «fletxeros», pedrades, escopinades, garrotades i altres tècniques post-modernes).

També destacable és el rumor que corre pel cafè de Na Pixèris, que un conegut amo d'un pub campaner vol reconvertir el seu negoci en una respectable i confortable barra americana. Els malpensats diuen que és perquè s'ha de casar i necessita doblers.

Però el que més ens preocupa i que no podem amagar als lectors de «RESSO», són les maniobres que els Cañellas-boys realitzen per col·locar de batle en Sebastià Roig. N'hi ha que asseguren que l'actual batle no està massa ben vist al Consolat de la Mar i que els

d'Aliança Popular voldrien un home dels seus per regir l'Ajuntament de la vila. Els sopars que ha tengut un destacat membre d'AP amb alguns regidors d'Unió Campanera poden fer creure que n'hi ha més d'un, dels companys d'en Guillem Mas, que no està gaire content i que tal vegada es podria passar al partit conserva-

I això ens preocupa, com ja he dit abans, perquè creim que de cap manera no es pot qüestionar la tasca duita a terme per en Guillem Mas, plena d'encerts i incerteses. De tota manera, haurem d'esperar l'any que ve per saber-ho cert, perquè ens han assegurat que tots volem passar un Nadal tranquil.

En matèria d'urbanisme, les novetats han estat nombroses enguany. S'han aprovat tota una partida de plans parcials. Però el que encara no s'ha dit, i

que esta previst que vagi al pròxim ple de l'Ajuntament, és una llicència demanada per l'empresa propietària d'Aquacity, per muntar un centre d'aquests a Sa Vinyola. Aquest centre aquàtic es faria al costat de la urbanització que hi haurà allà, i ja hem sentit parlar d'una inversió de milers de milions de pessetes. Com a contraprestació per al poble, els regidors, les seves dones, amants, xixibees i tot aquest merder, a més dels seus fills (legítims i naturals), s'hi podran anar a torrar la panxa (o el que sigui) i pegar un capfic de franc.

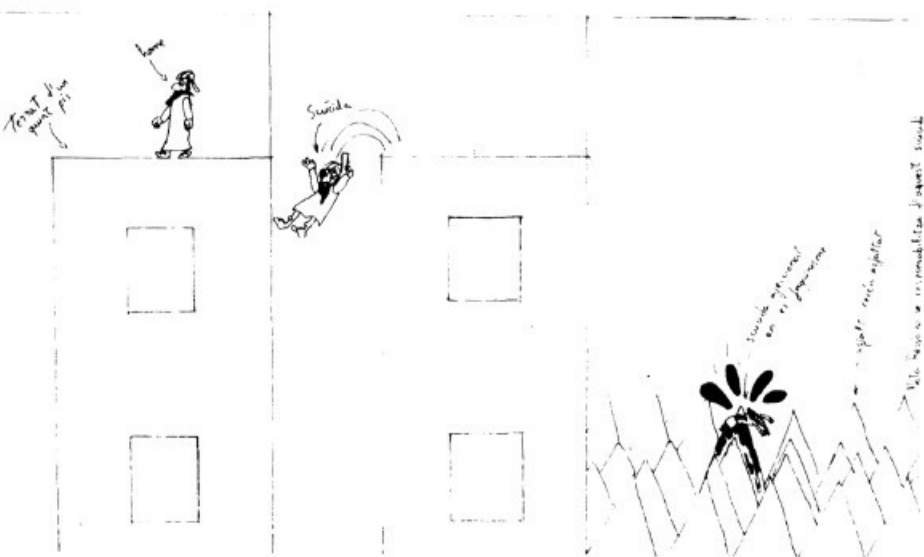
També podria anar al pròxim ple la proposta de la Direcció General de Joventut de comprar el París Cinema a mitges amb l'Ajuntament. En Sebastià Roig vol que els joves de Campos puguin veure pel·lícules com «Rambo XX», «Rocky 25», «Bvrti Dansing»,

«Buscando a Pepe desesperadamente» i altres pel·lícules d'aquest estil, ja que considera que el jovent de la vila és massa intel·lectualitzat, es preocupa molt per la cultura i això no és bo. Hem de seguir la màxima del Tractor-Man: «La cultura fa oi». Dins aquesta línia, es té previst fer una gran torrada amb els llibres de la biblioteca i suspendre els al·lots que a l'escola treguin més d'un cinc.

Bé, aquests són alguns dels principals rumors que circulen per Campos i que, segurament, es convertiran en notícia l'any qui ve. Notícia de la qual vos informarà «RESSÒ». Tant sols ens resta desitjar-vos unes bones festes nadalenques, i un molt molt molt, però molt feliç, profitós i tot això que se sol dir, any 2001.

VESA-SEB-RE

HUMOR Segre

**TÈCNIC ESPECIALISTA
ELECTRÒNICA TELECOMUNICACIONS**

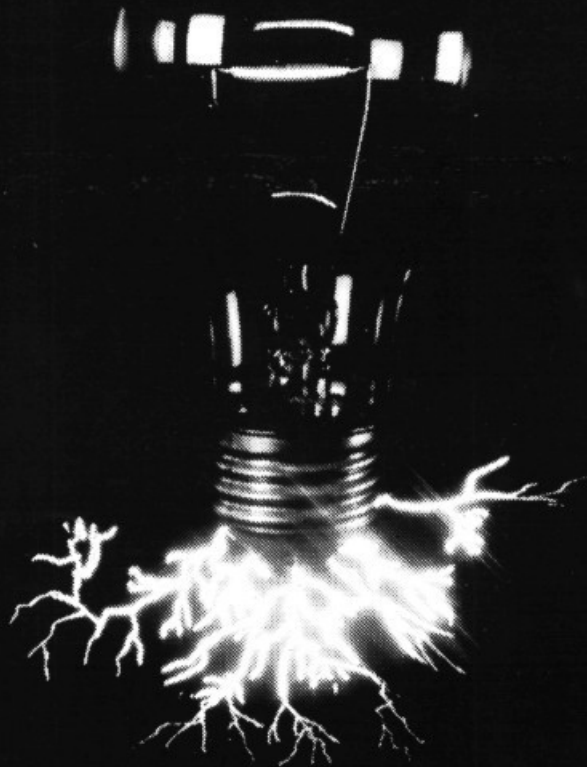
Vos desitja Molt Bones Festes

**ESPECIALITAT PHILIPS I RADIOLA
INSTAL·LACIONS ANTENES INDIVIDUALS,
COLECTIVES I PARABÒLIQUES**

*C/. Cosme Garcías, 26
Tels. 65 03 33 - 65 20 12*

*07630 CAMPOS
Balears*

SI TENS UNA BONA IDEA PER CREAR LA TEVA EMPRESA

T'AJUDAM A POSAR-LA EN MARXA

INFORMA'T A

ASSOCIACIÓ DE
JOVES EMPRESARIS
DE BALEARS

AMB EL SUPORT DEL

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDÈNCIA
Direcció General de Joventut

C/ MOREY, 11. TEL. 71 86 69. 07001 PALMA